

Marja Linnala

KULTTUURIPERINTÖKASVATUKSEN EDISTÄMINEN MONIKULTTUURISES- SA PÄIVÄKODISSA

Opinnäytetyö
Sosionomi (AMK)

Huhtikuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Marja Linnala	Sosionomi (AMK)	Huhtikuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Kulttuuriperintökasvatuksen edistäminen monikulttuurisessa päiväkodissa		42 sivua 34 liitesivua
Toimeksiantaja		
Pauliina Pakarinen, päiväkodin johtaja, Haanojan päiväkot, Kouvolan kaupunki		
Ohjaaja		
Lehtori Miia Heikkinen		
Tiivistelmä		
<p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa vihkonen, jota varhaiskasvattajat voivat käyttää kulttuuriperinteiden edistämässä päiväkodissa. Produktin tavoitteena on välittää suomalaista kulttuuriperinnettä sekä huomioida tilaajapäiväkodin eri kulttuuritaustaisten asiakasperheiden merkitykselliset vuosittaiset juhlapäivät. Produkti on tarkoitettu varhaiskasvattajan työvälineeksi toiminnan suunnittelussa sekä lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Lisäksi produktiossa on tiivistettyä tietoa kerrottavaksi lapsille sekä asiasta kiinnostuneille vanhemmille.</p>		
<p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan aihetta varhaiskasvatuksen ja siihen liittyvien asiakirjojen pohjalta, kulttuuriperintökasvatuksen sekä lapsen identiteetin ja sen tukemisen näkökulmasta. Teoriaosuudessa on myös päivitettyä tietoa uskonnollis-katsomuksellisesta orientaatiosta, joka nähdään tänä päivänä kiinteänä osana kasvatopsykologiaa ja pedagogiikkaa sekä osana kulttuurikasvatusta. Orientaation tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehittymistä.</p>		
<p>Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen toiminnallinen opinnäytetyö. Aineistoa on kerätty pääosin tietokirjallisuudesta sekä osaksi teemahaastattelun avulla. Haastateltaviksi valikoitiin kolme eri kulttuuritaustaa edustavaa asiakasperheen huoltajaa. Heille esitettyjen kysymysten perusteella kerättiin tietoa haastateltavien merkityksellisistä juhlapäivistä, niihin liittyvistä perinteistä sekä toiveita oman kulttuurin huomiomisesta monikulttuurisessa päiväkodissa. Vastaukset on kerätty kysymyskohtaisesti ja niistä saatua tietoa on hyödynnetty produktin teossa.</p>		
<p>Opinnäytetyön prosessista on dokumentoitu päiväkirjaa, johon on kirjattu koko työn valmistumisen ajalta aiheeseen liittyviä tietoja, lähdevinkkejä, ajatuksia, ohjaavan opettajan vinkkejä sekä teemahaastatteluun liittyviä aikataulusovituksia. Produktina on tuotettu 34-sivuinen Kulttuuriperinnettä ympäri vuoden -vihkonen, jota tilaajapäiväkotiki saa jatkossa kehittää muuttuviin tarpeisiinsa sopivaksi sekä lisätä siihen haluamaansa materiaalia.</p>		
Asiasanat		
identiteetti, kulttuuriperintökasvatus, monikulttuurisuus, varhaiskasvatus		

Author (authors)	Degree	Time
Marja Linnala	Bachelor of Social Services	April 2016
Thesis Title		
The promotion of cultural heritage education in a multicultural day care centre		42 pages 34 pages of appendices
Commissioned by		
Pauliina Pakarinen, the Head of Haanoja day care centre, the city of Kouvola		
Supervisor		
Miia Heikkinen, Senior Lecturer		
Abstract		
<p>The purpose of this practice-based thesis was to create a product for promoting cultural heritage education in a multicultural day care centre. The product aims to convey and teach Finnish cultural heritage, as well as the most important annual holidays celebrated by the day care centre's multicultural families. The purpose of the product is to help those working in early childhood education to plan activities, as well as to assist them in writing early learning plans for groups of children. The product also includes information about the subject matter in a concise form, suitable for both children and their parents.</p> <p>The theoretical background of this thesis examines the subject from various viewpoints, including early childhood education and care, cultural heritage education, and the development of children's identity. The theoretical section also includes up-to-date knowledge concerning religious orientation, which is nowadays considered an important part of educational psychology, pedagogy and cultural education. The purpose of religious orientation is to support the development of the child.</p> <p>This is a qualitative, practice-based thesis. The background material consists of theoretical literature and a semi-structured interview. All three interviewees were guardians in families and were chosen to represent different cultural backgrounds. The interviewees were asked questions to gather information about their important holidays and related traditions. Additionally, they were asked how they wished their culture would be taken into consideration in the multicultural day care centre. The answers were put together and the information gathered was utilized in the product.</p> <p>The entire process of writing this thesis has been documented in a diary, which includes sources, thoughts, advice from the supervisor and the schedules of the interviews. The final product is a 34-page booklet named Kulttuuriperinnettä ympäri vuoden, which the day care centre may update in the future to suit their changing needs.</p>		
Keywords		
identity, cultural heritage education, multiculturalism, early childhood education		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VARHAISKASVATUS.....	7
2.1	Kasvatusvuorovaikutus.....	9
2.2	Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen osaaminen.....	10
3	LAPSEN IDENTITEETTI JA SEN TUKEMINEN.....	13
3.1	Identiteetti erilaisuutena.....	14
3.2	Identiteetti minuutena.....	15
3.3	Identiteetti tietoisuutena.....	15
3.4	Identiteetti narratiivina.....	16
3.5	Identiteetti paikkana ja tilana yhteisössä.....	16
4	KULTTUURIPERINTÖKASVATUS.....	17
4.1	Kulttuuri.....	18
4.2	Kulttuuri-identiteetti.....	18
4.3	Monikulttuurisuus.....	19
5	KOKONAISVALTAINEN USKONTOKASVATUS.....	20
5.1	Uskontokasvatuksen historia.....	20
5.2	Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio tänään.....	21
6	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA PROSESSIN KUVAUS.....	23
6.1	Opinnäytetyön toteutus.....	24
6.2	Opinnäytetyön lähtökohdat ja prosessin aikataulu.....	25
6.3	Eri kulttuuritaustaisten huoltajien haastatteluaineisto.....	28
6.4	Haastattelun luotettavuus ja eettisyys.....	34
7	KULTTUURIPERINNETTÄ YMPÄRI VUODEN -VIHKONEN.....	35
8	POHDINTA JA PRODUKTIN ARVIOINTI.....	36
	LÄHTEET.....	39

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Lupalomake haastatteluaineiston käyttämiseksi opinnäytetyössä

Liite 2. Haastattelulomake eri kulttuuritaustaisille perheille

Liite 3. Kulttuuriperinnettä ympäri vuoden -vihkonen

1 JOHDANTO

Aiheeni opinnäytetyölle on lähtöisin työpaikaltani päiväkodista. Työkaverini ovat kaivanneet tietynlaista vuosittaisiin merkkipäiviin liittyvää tiivistä vihkosta työvälineeksi lapsilähtöisen toiminnan suunnittelulle. Työyhteisöni haluaisi säilyttää ja välittää lapsille aiempaa enemmän suomalaista kulttuuriperintöä, joka on vaarassa jäädä unholaan kiireisessä ja kansainvälistyvässä yhteiskunnassamme. Myös ylisukupolven siirtyvä perinnetietous on jäämässä vähiin, koska monet isovanhemmat ovat vielä työelämässä, ja tästä syystä he usein asuvat myös etäällä pikkulapsiperheistä, joille jakaa arvokkaita tarinoita perinteistä. Lisäksi varhaiskasvattajat tiedostavat, että kulttuuriperinteillä ja historialla on tärkeä merkitys yksilön yhteisöllisyyden ja identiteetin rakentumisessa.

Opinnäytetyön tilaajapäiväkodin asiakasperheistä lähes neljäsosa on taustaltaan eri kulttuureista. Se tarjoaa päiväkodin arkeen rikastuttavaa sisältöä, mutta luo myös haasteita toiminnan suunnittelulle. Tämän opinnäytetyön lopputuloksena tuotettavan Kulttuuriperinnettä ympäri vuoden -vihkosen tavoitteena on välittää suomalaista kulttuuriperinnettä kasvavalle sukupolvelle, auttaa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa sekä huomioida tilaajapäiväkodin eri kulttuuritaustaisten lasten merkityksellisiä vuotuisia juhlapäiviä.

Teoriaosuudessa tuon aiheeseen näkökulmia varhaiskasvatuksen, lapsen identiteetin ja sen tukemisen sekä kulttuuriperinnekasvatuksen osalta. Varhaiskasvatuksen juuret juontavat voimakkaasti uskontokasvatukseen, joten tuon esille myös uskontokasvatuksen sisällön uudenlaista näkökulmaa ja käsittelytapaa varhaiskasvatuksessa. Sisältöä voi tarkastella monella eri tasolla, kuten varhaiskasvattaja suhteessa lapseen, lapsen huoltajaan, työkavereihin, omaan työhön sekä ympäröivään yhteiskuntaan.

Menetelmäkeruuna olen käyttänyt alan tietokirjallisuutta sekä teemahaastattelua. Valikoin haastateltavaksi kolme eri kulttuuritaustaista huoltajaa, joille esitin viisi avointa kysymystä juhla-perinteistä. Kysymysten avulla keräsin tietoa eri kulttuuritaustaisten perheiden merkityksellisistä juhla-perinteistä ja tavoista sekä asioista, joita he haluavat välittää lapsilleen Suomessa. Lisäksi haastattelussa kysyttiin mahdollisesta suomaiseen kulttuuriin liittyvistä juhla-perinteiden omaksumisesta. Haastattelun lopuksi huoltajilta pyydettiin toiveita oman kulttuurin huomioimisesta suomalaisessa varhaiskasvatuksessa.

Tutustumalla asiakasperheiden kulttuureihin ja huomioimalla heidän omaan kulttuuriinsa kuuluvia tärkeitä juhla- ja merkkipäiviä varhaiskasvatuksen toiminnassa osoitamme perheitä kohtaan suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta, joka syventää kasvatuskumppanuussuhdetta. Kulttuuriin liittyvällä perinnetiedolla kykenemme tukemaan lapsen identiteetin kehittymistä, mikä vaikuttaa myös lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen.

Produktin tavoitteena on auttaa varhaiskasvattajia välittämään tiivistettyä tietoa monikulttuurisista juhla- ja merkkipäivistä sekä niihin liittyvistä perinteistä. Tilaajana toimivan päiväkodin varhaiskasvattajat kertoivat kohtaavansa ajoittain tilanteisiin, joissa sekä suomalaista syntyperää olevat vanhemmat että eri kulttuuritaustaiset vanhemmat halusivat tietää liputuspäivien merkityksistä. Produkti helpottaa myös monikulttuurisen lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelman suunnittelussa, sillä tutustumalla eri kulttuuriperinteisiin pystytään rikastuttamaan koko ryhmän elämäkatsomustietoutta sekä autetaan ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisuutta. Produkti tukee myös lapsen tunnetta kuulua osaksi ryhmää ja tuntee olonsa arvokkaaksi omana itsenään. Produktin avulla varhaiskasvattaja voisi aiempaa enemmän kuulla ja osallistaa lasten huoltajia kulttuuriperinteiden huomioimisessa lapsiryhmän sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa.

Produktissa on siis suomalaisia ja rajatusti vain tilaajapäiväkodin eri kulttuuritaustaisten asiakasperheiden vuosittaisia juhlapäiviä sekä niihin liittyviä juhlaperinteitä. Suomalaisen almanakan perinteiset merkkipäivät on jaettu kolmeen luokkaan, joita ovat luonnon luomat merkkipäivät, kirkolliset merkkipäivät sekä yhteiskunnallisesti nimetyt merkkipäivät (Korolainen & Tulusto 2014, 4–5). Vihkosessa on myös jonkin verran lapsille suunnattuja teemapäiviä, kuten isovanhempien päivä ja kansainvälinen nallepäivä.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus käsitteenä tarkoittaa alle kouluikäisille annettavaa hoitoa, kasvatusta ja opetusta varhaiskasvatuspalveluissa, kuten päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja erilaisissa avoimen toiminnan kerhoissa. Keskeistä varhaiskasvatuksessa on kasvatuksellinen vuorovaikutus lapsen tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäjänä. Ammattitaitoinen henkilöstö yh-

dessä lapsen vanhempien kanssa suunnittelee ja sopii yksilöllisestä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä sen toteutumisesta ja arvioinnista. Kasvatuskumppanuus lasta hoitavien varhaiskasvattajien ja lapsen vanhempien välillä takaa hyvän kasvualustan lapselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutteista toimintaa, jonka teoria pohjautuu laaja-alaiseen tutkimustietoon sekä pedagogisten menetelmien hallintaan lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Varhaiskasvatus on moniulotteista työtä ja sen toimintaa ohjaavat useat lait, säädökset ja asiakirjat. Varhaiskasvatus perustuu kansainväliseen YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimukseen, jonka mukaan kaikilla lapsilla on oikeus ihmisarvoiseen elämään. Syrjintää ei tule sallia ja lasten kohtelu tulee olla tasa-arvoista. Lapsen etu tulee huomioida aina, samoin lapsen mielipide. Lisäksi lapsella on oikeus elää lapselle sopivaa täysipainoista elämää kehittyäkseen ja kasvaakseen tasapainoisesti. (YK:n Lapsen oikeuksien sopimus 1991, 7, 8, 11.)

Varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet pohjautuvat YK:n sopimukseen ja Suomen lainsäädännön asiakirjoihin, kuten varhaiskasvatustalakiin sekä asetukseen lapsen päivähoidosta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan (2005, 12) periaatteet takaavat lapselle oikeuden tuntee turvallisuutta:

- ihmissuhteissa
- kasvussa, kehittämisessä ja oppimisessa
- elää terveellisessä ympäristössä, jossa on mahdollisuus leikkiin ja lapselle monipuoliseen toimintaan
- tullessaan kuulluksi ja ymmärretyksi iän- ja kehitystasonsa mukaan
- saadessaan tarvittaessa erityistä tukea
- ilmaistessaan omaa kulttuuria, äidinkieltä ja uskontoa tai katsomusta.

2.1 Kasvatusvuorovaikutus

Nummenmaan ja Karilan mukaan (2011, 16–17) kasvatusvuorovaikutus on lapsen ja aikuisen välillä tapahtuvaa keskustelevaa vuorovaikutusta, joka on keskeinen työmuoto varhaiskasvatuksessa. Sen avulla vaihdetaan sekä välittää tietoja ja kokemuksia. Lisäksi työmuodon avulla voidaan neuvoa, ohjata toimintaa, sopia yhteisistä asioista ja lisätä yhteistä ymmärrystä erilaisista asioista. Kasvatusvuorovaikutuksessa lapsi oppii elämisen taitoja, uusia asioita sekä rakentaa identiteettiään ja maailmankuvaansa. Kasvatusvuorovaikutuksen tavoitteena on aina lapsen hyvinvointi ja sen lisääminen.

Varhaiskasvatuksen vuorovaikutuksellinen työmuoto on myös moniulotteista, sillä vuorovaikutussuhteita on näkökulmasta riippuen monella eri tasolla (Nummenmaa & Karila 2011, 16):

- varhaiskasvattajan ja lapsen välillä
- varhaiskasvattajien ja lapsien tai koko lapsiryhmän välillä
- sukupolvien välillä
- varhaiskasvattajan ja vanhemman välillä
- lasten välillä
- yksilön, ryhmien ja kulttuurien välillä
- yksilön, ryhmien ja kasvatustieteiden välillä
- kasvatustieteissä työskentelevien välillä.

Kasvatusvuorovaikutus on ammatillista osaamista, jonka arvomaailma noudattaa valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa (ks. luku 2.1). Kasvatusvuorovaikutus on luonteeltaan yhdessä tekemistä, sitoutumista ja myönteistä suhtautumista koko ryhmän toimintaan. Työmuoto on myös yhteisiä tavoitteita, dialogista ja vastapuolta osallistavaa kohtaamista sekä erilaisuutta arvostavaa vuorovaikutusta. Lisäksi kasvatusvuorovaikutuksen tavoitteena on yhteisen ymmärryksen lisääminen sekä lapsen ja koko ryhmän yhteisen hyvinvoinnin edistäminen. Kasvatuskumppanuus on yksi kasvatusvuorovaikutuksen muoto. (Nummenmaa 2006, 26.)

Lapsi kasvaa ja kehittyy erilaisissa kasvatuksellisissa ja pedagogisissa vuorovaikutussuhteisissa arjen keskusteluissa, joita voidaan pitää Nummenmaan ja Karilan (2011, 17) mukaan varhaiskasvatustyön ytimenä. Varhaiskasvatuksessa keskusteluja käydään neljällä eri tasolla (Nummenmaan & Karila 2011, 11–13):

1. lasten kanssa kohtaamiset ja keskustelut
2. lasten huoltajien kohtaamiset ja keskustelut
3. tiimin ja yksikön muun henkilöstön kohtaamiset ja keskustelut
4. moniammatillisen henkilöstön kohtaamiset ja keskustelut.

2.2 Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen osaaminen

Ammatillisesti osaavalla varhaiskasvattajalla on refleктоiva kasvattajatietyoisuus, jota hän haluaa kehittää elinikäisen oppimisen periaatteella. Varhaiskasvattaja edistää monikulttuurista ammatillista osaamistaan kriittisen pohdinnan avulla ymmärtäen monimuotoisuutta ja hyväksymällä erilaisuutta. Eettisesti sitoutunut varhaiskasvattaja tutustuu asiakkaidensa eri kulttuureihin ja rohkenee kohdata vähemmistökulttuurin edustajia aidosti antamatta yleisten uskomusten ja ennakkoluulojen vaikuttaa päivittäisiin arjen tilanteisiin. Tätä kutsutaan interkulttuuriseksi osaamiseksi, jossa varhaiskasvattaja toimii monimuotoisuuden edistäjänä ja tulevaisuuden rakentajana myös yhteiskunnallisella tasolla. Varhaiskasvattajilla on korkea työmotivaatio, koska he tiedostavat työnsä haasteellisuuden, sen merkityksen lapselle sekä koko yhteiskunnalle. (Paavola & Talib 2010, 80–81).

Moniku - Sosiaalisen vahvistaminen pääkaupunkiseudun monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa -hanke yhdessä pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA:n kanssa (2005–2007) on tutkinut ja kehittänyt varhaiskasvatuksen henkilöstön ja monikulttuuristen perheiden kohtaamisessa tarvittavaa osaamista. Hankkeen tavoitteena oli luoda monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen toimintamalli ja yhteiset käsitteet pääkaupunkiseudulla. (Socca 2007.) Hankkeen myötä varhaiskasvattajat ovat saaneet kaipaamaansa täydennyskoulutusta seuraavilta osa-alueilta (Järvi 2007, 7–31):

- tietoa monikulttuurisen varhaiskasvatuksen säädöksistä ja asiakirjoista

- tietoa eri kulttuureista
- vanhempien kohtaamisesta ja kasvatuskumppanuudesta
- oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisen tärkeydestä
- suomen kielen opetuksesta ja järjestelyistä toisena äidinkielenä
- oman työn reflektoinnista, dokumentoinnista sekä säännöllisestä arvioinnista
- päiväkotiyksikön yhteistyöstä ja vuorovaikutustaidoista.

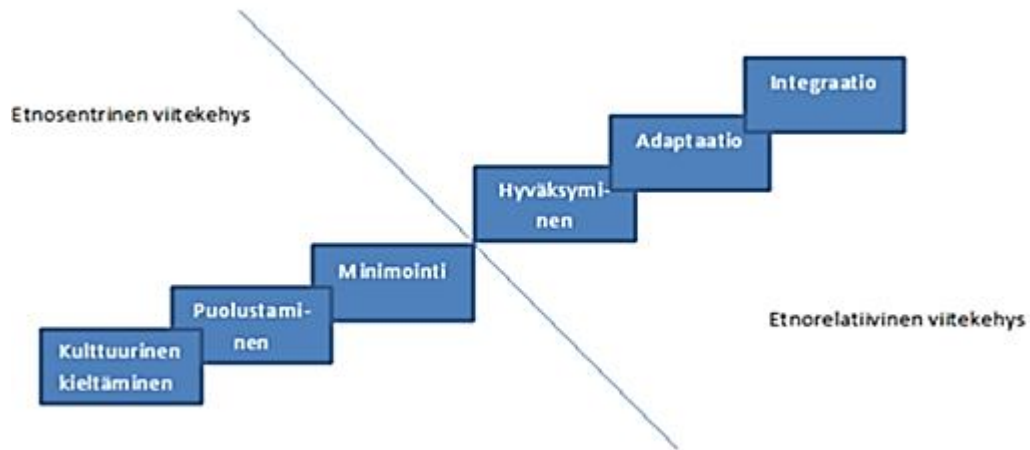
Varhaiskasvattajan interkulttuurinen kompetenssi tarkoittaa kulttuurien välistä vuorovaikutuksiin perustuvaa pätevyyttä, joka rakentuu tietoisuudesta, taidoista, arvoista ja asenteista sekä toiminnasta. Lisäksi kompetenssiin kuuluu olennaisesti varhaiskasvattajan tietoisuus jatkuvasta omasta elinikäisestä oppimisesta. (Paavola & Talib 2010, 74–75.) Halmeen ja Vatasen (2011, 101–104) mukaan interkulttuurisesti osaava varhaiskasvattaja:

- tunnistaa ja pyrkii muuttamaan toimintatavat, jotka edesauttavat epätasa-arvoisen kohtelun toteutumisen arjessa ja toimintasuunnitelmassa.
- on tietoinen sosioekonomisen ympäristön, kielen ja kulttuurin vaikutuksista lapsen käyttäytymisessä ja oppimisessa.
- on tietoinen lapsiryhmän lasten kulttuurisesta taustasta.
- on tietoinen lapsesta muuttavana persoonana. Varhaiskasvattajan tehtävä on löytää jokaisesta lapsesta persoonallisia vahvuuksia, joiden avulla kannustetaan lasta sekä tuetaan sen myötä lapsen identiteetin kehittymistä.
- osaa soveltaa lapsen perheistä saatua lapselle olennaista kulttuuriin liittyvää tietoa, hyödyntää sitä varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa, sekä opettaessaan ja ohjatessaan lapsia.
- osaa käyttää ja valita kuhunkin tilanteeseen sekä kullekin lapselle sopivan opetusmetodin ja työtavan. Lisäksi osaava varhaiskasvattaja suosii lapsilähtöisyyttä ja yhteistoiminnallisuutta.
- on läsnäoleva ja lasta kunnioittava. Hän osaa luoda ilmapiirin, jossa kaikki tuntevat olonsa hyväksytyiksi turvallisessa ja kannustavassa oppimisympäristössä.
- on vuorovaikutustaidoiltaan hyvä kohdatessaan lapsia ja lapsen huoltajia. Varhaiskasvattaja tietää ja tunnistaa myös vaikeuksista, joita voi ilmetä eri kulttuurien välisessä kommunikoinnissa.

- on tietoinen, että työtä ei voi tehdä ainoastaan oman arvomaailman vaan myös yleismaailmallisten arvojen mukaisesti.

Varhaiskasvattajan interkulttuurisen osaamisen kasvu auttaa kulttuurien välisissä kohtaamisissa ja sen myötä lisää työntekijän omaa työssäjaksamista. Varhaiskasvattaja viihtyy työssään, jos hän tiedostaa monikulttuurisen työn haasteellisuuden, mutta pitää sitä silti merkityksellisenä ja haluaa sisäisen motivaation avulla kehittää ammattitaitoaan. (Paavola & Talib 2010, 81–82.) Kasvuprosessi on muodoltaan kokonaisvaltainen; keskiössä on omien asenteiden, arvojen ja tapojen tarkastelu sekä mahdollisesti niiden muuttaminen. Lisäksi prosessiin vaikuttavat elämäntilanteet, kokemukset ja koulutus. Interkulttuurisen osaamisen tavoite on kasvaa erilaisuuden tiedostamiseen ja sen kunnioittamiseen, joka on kaikkien mahdollista saavuttaa. (Halme & Vataja 2011, 104.)

Bennet (1993) on tutkinut ja kuvannut interkulttuurisen sensitiivisyyden oppimisen mallia kuvan 1 mukaisesti. Kuvassa on selkeästi nähtävissä interkulttuurisen kompetenssin kasvu ja sen vaiheet. Jokaisella varhaiskasvattajalla on oma kasvukäyränsä, joka etenee yksilöllisesti. Kasvu nähdään kuusiosaisena vaiheena, joka jakaantuu etnosentriseen viitekehykseen ja etnorelatiiviseen viitekehykseen. Etnosentrisessä viitekehyksessä, jossa oma kulttuuri on lähtökohtana, henkilö kieltää erilaisuuden, puolustaa omaa kulttuuriaan sekä pyrkii välttämään kulttuurisia kohtaamisia. Etnorelatiivisessa viitekehyksessä lähtökohtana on kulttuurinen moninaisuus ja siinä viitekehyksessä henkilöt ovat kiinnostuneita hakeutumaan haasteellisiin tilanteisiin, joissa myös useat kulttuurit kohtaavat; tällöin henkilö on hyväksynyt kulttuurien väliset erot, huomione omissa arvoissaan ja käyttäytymisessään sekä kykenee pitämään omaa maailmankatsomusta yhtenä vaihtoehtona muiden kulttuurien rinnalla. Adaptaatio- eli sopeutumisvaiheessa henkilöllä on halu auttaa ja ymmärtää toista kulttuuria edustavaa henkilöä tilanteeseen sopivilla vuorovaikutustaidoilla. Integraatio- eli yhteensovittamisvaihe on ylin taso interkulttuurisessa osaamisessa – silloin henkilö on yltänyt korkeimmalle tasolle ja saavuttanut sisäisen tasapainon. Hän kykenee joustavaan ajatteluun, olemaan vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa muuttuvissa tilanteissa sekä tiedostamaan oman erilaisuutensa ja toiseutensa. (Halme & Vataja 2011, 105–106; Paavola & Talib 2010, 78–80.)

Kuva 1. Mukailtu kuva interkulttuurisen sensitiivisyyden oppimisen mallista (Bennett & Bennett 2004)

3 LAPSEN IDENTITEETTI JA SEN TUKEMINEN

Psykologi Liisa Keltikangas-Järvisen mukaan identiteetti on yksilön käsitys omasta minuudesta, joka näkyy muun muassa yksilötasolla persoonallisuutena ja yhteisötasolla yksilöä ympäröivänä sosiaalisena kasvuympäristönä. Identiteetti ilmentää yksilön sukupuolen, iän, kielen, uskonnon, maailmankatsomuksen, etnisyyden, sosiaaliluokan sekä usein myös asuinpaikan kansainvälisellä tasolla. Osa identiteetistä, kuten sukupuoli, on muuttumatonta ja eikä siihen voi itse vaikuttaa. Muilta osin yksilön identiteetin kehittymiseen voidaan vaikuttaa ympäröivän yhteisön ja ympäristön sekä niistä saatujen kokemusten avulla. (Paavola & Talib 2010, 60).

Identiteetti vastaa kysymyksiin, kuten ”kuka minä olen” ja ”mihin minä kuulun”. Yksilön identiteetti on osin omiin kokemuksiin sekä osittain ympäristön kokemuksiin pohjautuvaa. Jotta yksilö kykenee rakentamaan oman terveen identiteetin suhteessa yksityisyyteen, persoonallisuuteen sekä osallisuutta yhteisöön ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen, hän tarvitsee kieltä. Kun kyseessä on pieni lapsi tai eri kulttuuritaustainen lapsi, varhaiskasvattajalla on tärkeä rooli lapsen tukemisessa kasvatuksellisin keinoin. (Mäkinen 2012, 95–96.)

Marita Mäkinen on kuvannut identiteettiä Identiteettimantti -kuvion avulla (kuva 2). Kuvion avulla identiteettiä voi tarkastella viidestä eri näkökulmasta: minuutena, tietoisuutena, narratiivina eli kertomuksellisena, erilaisuutena sekä paikkana ja tilana yhteisössä. (Mäkinen 2012, 96.)

Kuva 2. Identiteettimantti (Mäkinen 2012, 96)

3.1 Identiteetti erilaisuutena

Identiteetti tarkoittaa käsitteenä yhtäläisyyttä ja samanlaisuutta. Identiteetti on myös kulttuuriympäristöllinen näkökulma, sillä lapsi samaistuu sosiaaliseen ympäristöönsä vuorovaikutteisessa suhteessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vuodelta 2005 lapsen identiteettiä käsitellään kuitenkin erilaisuutena, jota tulee tukea kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehitymisessä; tällä viitataan monikulttuurisuuteen, taidekasvatukseen, etiikkaan ja elämänkatsomukseen liittyviin kasvatuksen osa-alueisiin.

Identiteetti erilaisuutena nähdään pysyvänä, vakaana ja lapsen olennaisena vastavuoroisuutena suhteessa kehitysympäristöön ja kieleen. Lapsi tulkitsee yhteisönsä jäsenenä ympäröivää maailmaa yhteisön sosiaalisten käytäntöjen ja rutiinien avulla. Tätä kutsutaan kulttuuri-identiteetiksi. Useimmiten kieli- ja kulttuuri-identiteetti muovautuu ja rakentuu muuntuneen ympäristön kaltaiseksi, jolloin yksilö kokee yhteenkuuluvuutta ympäröivään yhteisöönsä. Kun varhaiskasvattaja keskustelee lasten kanssa erilaisuudesta, hänen täytyy olla eri-

tyisen huolellinen, jotta ei millään tapaa sortuisi luokittelemaan, suosimaan tai antamaan leimaa erilaisuuden vuoksi. (Mäkinen 2012, 97–99.)

3.2 Identiteetti minuutena

Identiteetti ja minuus voidaan ymmärtää samana asiana, mutta toisaalta minuus nähdään myös subjektiivisena yksilön kykynä nähdä itsensä aktiivisena osana ympäröivässä ajassa, paikassa ja sosiaalisessa yhteisössä. Yksilö pysyy itse ajattelemaan, kokemaan ja tuntemaan. Minuus hioutuu yksilön koko elämänkaaren ajan kielen ja erilaisten kokemusten avulla, erilaisissa vuorovaikutussuhteissa, seuraamalla toisten sanatonta viestintää, asenteita ja toimintaa sekä taitona nähdä itsensä toisten silmin.

Varhaiskasvattajan olisikin hyvä muistaa lasten yksilöllinen ja tapauskohtainen kannustaminen sekä antaa heille oivaltamisen ja onnistumisen kokemuksia, jolloin lapsen käsitys itsestä ja omasta osaamisesta vahvistuu. (Mäkinen 2012, 100–102.) Osaavalla varhaiskasvattajalla on kyky nähdä lapset, joilla on erityistä tarvetta minuuden vahvistamisessa.

3.3 Identiteetti tietoisuutena

Vygotskyn (1978) mukaan identiteetti rakentuu kielestä, toiminnasta ja tietoisuudesta. Pieni lapsi tutustuu kielen avulla siihen, miten toimitaan tietyissä tilanteissa ja ympäristöissä. Lapsi oppii kielen avulla myös sanoittamaan tapahtumien merkityksiä itselle ja muille. Identiteetti tietoisuuden näkökulmasta lapsen tutustuminen itseän etenee ulkoisesta sisäiseksi. Tutustuminen alkaa sosiaalisessa vuorovaikutussuhteessa ympäristön kanssa ja etenee vasta sen jälkeen sisäiseksi oman minän tutkiskeluksi.

Kielen merkitys on itsensä tutkiskelun kannalta oleellista, sillä Anzaldúan (1999) mukaan kieli on yhtä kuin identiteetti. Identiteetti syntyy kielestä, joka ylläpitää ja rakentaa kieltä. Siitä syystä Vygotsky (1978) pitää leikin merkitystä identiteetin muovautumisen kannalta tärkeänä, sillä leikkimällä lapsen tietoisuus itsestä ja ympäristöstä lisääntyy. Mielikuvituksen avulla lapsi tulkitsee ympäröivää maailmaa, tekee päätelmiä kokemuksistaan ja tunnetiloistaan.

Leikkimällä kehittyvät myös lapsen ajattelukyky sekä tahdon ja tunteiden ilmaisuus. (Mäkinen 2012, 102–103.)

3.4 Identiteetti narratiivina

Lapsi tulkitsee ympäristöään kielen avulla ja keksii kokemuksistaan ja tapahtumista mielikuvituksellisia tarinoita sijoittaen itsensä tarinaan – tällöin identiteetti rakentuu narratiivina. Huttusen (2011, dia 6) mukaan pieni lapsi kertoo toiminnasta ja niissä kokemistaan tuntemuksista yksilönä, osana yhteisöä ja osana ympäröivää maailmaa. Lisäksi lapsi kertoo ja jäsentää samalla tapahtuneita asioita. Narratiivinen identiteettikäsitelmä ei aina toteudu kiistattomasti, sillä lapsen kertomukset voivat muokkaantua yllätyksellisesti lyhyen ajan sisällä riippuen vuorovaikutuksen luonteesta sekä tilanteesta. Lapsi ei kuitenkaan valehtele, vaan hän osaa tarkastella samaa tapahtumaa eri näkökulmista.

Lapsen kertomukset itsestään ovat erittäin tärkeitä hänen identiteetilleen, ajattelulle, kielenkehitykselle ja mielikuvitukselle. Tunnelmaltaan turvallisessa ilmapiirissä vetäytyväkin lapsi uskaltaa puhua ääneen ja kykenee ilmaistamaan itseään tarinoiden avulla. (Mäkinen 2012, 103–105.)

3.5 Identiteetti paikkana ja tilana yhteisössä

Identiteetin rakentumisessa keskeisintä on nähdäksi ja kuulluksi tuleminen. Lapsen oikeus tulla nähdäksi ja kuulluksi on riippumaton ajasta ja paikasta. Ammattitaitoinen varhaiskasvattaja tukee lapsen identiteetin kehittymistä olemalla lapsille läsnä, huomaamalla herkästi lasten vuorovaikutusaloitteita, kohtaamalla lapset tasa-arvoisina sekä havainnoimalla ja tarvittaessa puuttumalla lasten keskinäisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Lapsen identiteetin tukemisessa on tärkeää lapsuuden kunnioittaminen siten, että valtasuhteisiin perustuva toimintakulttuuri aikuisten ja lasten välillä tulisi olla minimaalinen. Aikuisen tehtävä on toimia kuitenkin turvallisuutta tuovien rajojen asettajana. (Mäkinen 2012, 105–107.)

4 KULTTUURIPERINTÖKASVATUS

Kulttuuriperintökasvatus on kasvatuksen osa-alue, joka välittää tietoa kulttuuriperinnöstä, tukee kulttuuri-identiteetin rakentumisessa sekä kulttuuristen oikeuksien toteutumista varhaiskasvatusta käsittelevien asiakirjojen mukaan (Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura).

Kyseinen kasvatuksen osa-alue tukee kulttuuriperintötaitojen säilyttämistä ja kehittymistä. Se huomioi myös kulttuurin moninaisuuden, kulttuurien välisen kirjon. Kulttuuriperintökasvatus tukee kulttuuri-identiteetin kehittymistä sekä kulttuuriin liittyvien oikeuksien toteutumista, kuten oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin. Kulttuuriperintökasvatus on myös kestävää kehitystä, sillä sen avulla arvostetaan kulttuuriperinnön osaamista ja sen syntymistä. (Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura.)

Kulttuuriperintö on vivahteikasta ja elävää, toisin kuin pysyväluonteinen ja tarkkarajainen historian käsite. Kansallinen kulttuuriperintö kuvastaa eri kulttuurien yhteensulautunutta ja alati muuntuvaa kulttuurien kirjoa, jossa henkilö tekee itse kulttuurisia valintoja. Kulttuuriperintökasvatuksella on olennainen merkitys kotoutumisessa; tunnistamalla ja tunnustamalla lapsen menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus varhaiskasvattaja tukee lasta muodostamaan oman identiteettinsä, arvostamaan omaa kulttuuriaan sekä muokkaamaan sitä nykyhetken sopivaksi arjen elämäksi monikulttuurisessa ympäristössä. (Laine 2014, 141–142.)

Yksi keskeinen kulttuurin välittymisen edistäjä on almanakka. Sen merkkipäivät jaotellaan kolmeen eri osaan: luonnon merkkipäiviin, kirkkovuoden juhliin sekä kansallisiin ja kansainvälisiin yhteiskunnallisiin merkkipäiviin kuten nimipäivät (Oja 2013, 5). Avaan muutamia keskeisiä kulttuuriperintökasvatukseen liittyviä käsitteitä, joilla on yleisestä tiedosta poiketen monimerkityksellisiä määritelmiä taustalla. Käsitteiden kirjo on runsasta, ja jatkuvasti tulee esille uusia vivahde-eroja määritelmiin muualta maailmasta, myös uusien tutkimustulosten myötä.

4.1 Kulttuuri

Kulttuuri on laaja ja monitasoinen käsite, joka koostuu tietyn yhteisön tai yhteiskunnan omaksumista elämäntavoista, puhekielestä, uskomuksista, laeista sekä perinteisistä arvoihin liittyvistä ajatuksista ja mielipiteistä. Kulttuuri on yhteisön sisäistä hiljaista tietoa, ”itsestäänselvyyksien järjestelmä”, joka siirtyy kasvatuksen välityksellä sukupolvelta toiselle. Prosessia kutsutaan sosialisatioksi. Tietty kulttuuri muotoutuu erilaisista alakulttuureista kuten perheen, kaveripiirin, ikäluokan, suvun, tietyn alueen sekä tietyn valtion kulttuurista. (Ali-tolppa-Niitamo 1993, 18–19.)

4.2 Kulttuuri-identiteetti

Kulttuuri-identiteetillä tarkoitetaan yksilön samastumista kansallisen kulttuurinsa lisäksi moniin muihin ryhmiin. Kuvassa 3 väitöskirjatutkija Saija Benjamin on mukailnut Tajfelin vuoden 1981 kuvaa, jossa havainnollistetaan miten monet ympärillä olevat ryhmien jäsenyydet vaikuttavat yksilön kulttuuri-identiteetin muotoutumisessa (Benjamin 2014, 67).

Lisäksi kulttuurista identiteettiä voi tarkastella kahdesta eri näkökulmasta: olemisena ja tulemisena. Oleminen edustaa ihmisen ja hänen yhteisönsä kokemaa menneisyyttä sekä kulttuurisia tapoja ja sääntöjä. Tuleminen tarkoittaa identiteetin jatkuvaa muuntumista ympäristön sekä sosiaalisten tekijöiden vaikutuksesta ihmisen sopeutuessa uusiin tilanteisiin. (Benjamin 2014, 58.)

Kuva 3. Mukailtu kuva yksilön kulttuuri-identiteetistä (Benjamin 2014, 67)

4.3 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus tarkoittaa lyhyesti määriteltynä tasa-arvoista rinnakkaiseloja eri valtiosta ja maanosista muuttaneiden välillä (Jauhola, Bisi, Järvi & Rusama 2007, 26). Monikulttuurisuus laajana käsitteenä viittaa vähemmistö- ja valta-väestön välisiin suhteisiin, joissa korostuvat maahanmuuttajiin, eri kieliin ja kulttuureihin liittyvät kysymykset, uskonnot ja maailmankatsomukset, sukupuolisidonnaisuus, seksuaalinen suuntautuminen, sosiaaliluokka, syrjäytyminen sekä vammaisuus (Paavola & Talib 2010, 26–27).

Lähellä monikulttuurisuuden käsitettä ovat monietninen ja monikansallinen käsite. Monietninen käsite kuvaa yhteiskuntaa, jonka muodostavat eri kulttuuri-ryhmät ja eri etnistä taustaa edustavat ryhmät. Monikansallinen määritelmä puolestaan kuvaa yhteiskunnan yhteensulautumaa eri kansallisuutta edustavista henkilöistä, jotka lainsäädännön mukaisesti voivat olla monikansallisia ja nauttia kaksoiskansalaisuudesta. (Jauhola, Bisi, Järvi & Rusama 2007, 26.)

5 KOKONAISVALTAINEN USKONTOKASVATUS

Uskontokasvatuksella on vankka historiallinen tausta lasten kasvatuksessa. Viime aikoina varhaiskasvatuksessa on kehitelty uutta lapsilähtöistä uskontokasvatuksen toimintakulttuuria, joka tukee lapsen kokonaisvaltaista identiteettiä. Se palvelisi aiempaa paremmin lapsilähtöistä toimintamuotoa ja tähtäisi lapsen maailman kokonaisvaltaisuuteen. (Pellikka 2012, 154.) Yhteiskunnalliset muutokset, maahanmuuttopolitiikka sekä media ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että uskonnolliskatsomuksellisen orientaation toimintakulttuurissa on aika tehdä muutoksia.

5.1 Uskontokasvatuksen historia

Suomalainen lastentarhatoiminta sai alkunsa vuonna 1888, jolloin Hanna Rothman perusti yhdessä Elisabeth Alanderin kanssa ensimmäisen kansanlastentarhan köyhille lapsille. Kasvatusideologia perustui lastentarha-aatteen isän, Friedrich Fröbelin (1782–1852) kasvatusfilosofialle, joka perustui yksilön pyrkimykseen tutkia luontoa, tutustua ihmisen olemukseen sekä ymmärtää Jumalaa. (Kallioniemi 2009, 9.)

Ensimmäisissä lastentarhoissa kasvatus noudatti tiukkaa kristillistä vakaumusta. Lapsille opetettiin kristillisiä tapoja ja niihin liittyviä juhlaperinteitä sekä Raamatun oppeja kertomusten, kuvien ja keskustelujen avulla. Arkea rytmittivät rukoukset ja hengelliset laulut. Lastentarhojen kasvatuskulttuuri pysyi uskontopainotteisena aina 1970-luvulle asti, jolloin säädettiin ensimmäinen päivähoitolaki. Päivähoidon kasvatuskomitea asetti päivähoidolle kasvatusalueet, joita olivat uskonnollisen kasvatuksen lisäksi fyysinen, sosiaalinen, eettinen, älyllinen sekä esteettinen kasvatus. Uskonnollisessa kasvatuksessa tulisi kunnioittaa perheiden omaa vakaumusta. (Kallioniemi 2009, 9–11.)

Vuonna 1980 kasvatuskomitean mietintöä tarkennettiin laissa, jossa kasvatus tavoitteet määräytyivät sen hetkisen kulttuurin, yhteiskunnan ja ihmiskäsityksen mukaan. Päivähoidon uskontokasvatukselle asetettiin tavoitteet, joissa korostuivat kristilliset arvot ja perinteet. Sisältö ja menetelmät liittyivät lähinnä kristillisten juhlapyhien viettoon, kulttuuriperinteeseen, kristillisiin elämänarvoihin sekä lasten kysymyksiin uskonnosta. Uskontokasvatuksen tehtävä oli välittää tietoa ja kokemuksia uskonnosta tavalla, jolloin jokainen lapsi vakaumuk-

sesta riippumatta saattoi olla opetuksessa osallisena. Uuden mietinnön mukaan kasvattajalta ei vaadittu enää uskonnollista vakaumusta kyetäkseen tarjoamaan lapsille uskontokasvatusta. (Kallioniemi 2009, 12–13.)

1990-luvulla lastentarhaopettajakoulutuksen siirryttyä yliopiston alaisuuteen akateemiseksi koulutukseksi alettiin varhaiskasvatusta tutkia väitöskirjojen muodossa. Varhaiskasvatukseen liittyvät tutkimukset ovat monitieteellinen tieteenala riippuen mistä näkökulmasta asiaa tutkitaan. (Kallioniemi 2009, 14.)

Varhaiskasvatuksen vahvistaessa asemaansa vuonna 2003 Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus (Stakes) julkaisi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jossa määritellään arvopohja, keskeiset periaatteet sekä lapsen oppimisen sisällölliset suuntautumiset eli orientaatiot. Orientaatioita on kuusi ja ne ovat matemaattinen-, luonnontieteellinen-, historiallis-yhteiskunnallinen-, esteettinen-, eettinen- sekä uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Orientaatioiden avulla lapsi oppii jäsentämään ympäröivää kulttuuria sekä kullekin kulttuurille ominaisia luku-, ymmärtämis- ja tulkintataitoja. Orientaatioiden välityksellä lapsi oppii ymmärtämään elämää ja maailmaa. (Kallioniemi 2009, 15–16.)

5.2 Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio tänään

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio ei ole irrallaan oleva pedagogiikka, vaan se on kiinteä osa kasvatopsykologiaa ja pedagogiikkaa. Orientaation tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehittymistä. Pyrkimyksenä on myös tutustuttaa lapsi omaan uskontokulttuuriin, perinteisiin sekä tapoihin. Uskontokasvatus on myös kulttuurikasvatusta. (Pellikka 2012, 152.)

Kasvatuksen ja opetuksen perustehtävä on inhimillisyyden ymmärtäminen; tämä on myös uskonnollis-katsomuksellisen orientaation perusajatus, joka näkyy toisen ihmisen kunnioittavassa kohtaamisessa, luonnon arvostamisessa sekä taiteellisissa elämyksissä. Uskontokasvatuksen pääpaino on lapsen omissa kysymyksissä ja kokemuksissa ympäröivästä maailmasta ja maailmankaikkeudesta. Niiden avulla lapsi rakentaa elämälleen pohjaa. Varhaiskasvattaja ohjaa lasta havaitsemaan, että elämässä kaikkea ei voi selittää järjellä ja tiedolla, vaan on olemassa myös selittämättömiä ilmiöitä liittyen pyhyiden olemassaoloon. Lasten kanssa keskustellessa tulee kiinnittää erityistä

huomiota turvallisuuden tunteen kokemiseen ja vastata lasten esittämiin kysymyksiin lapsen ikätaso ja yksilöllinen tarve huomioiden. (Pellikka 2012, 153–154.)

Uskontokasvatus on muutakin kuin kognitiivista oppia – se on lapsen ja aikuisen välistä pedagogista suhdetta myönteisessä ja kannustavassa vuorovaikutuksessa, jossa on yhteistä aikaa keskustelulle, ajatuksille, oivalluksille ja elämyksille (Mattila 2009, 62–64). Kognitiivisen aineksen, kuten Raamatun kertomusten, rinnalle on otettu tarinoiden kerrontaa sekä lasten omaa sadutusta, joissa lapsi samaistuu erilaisiin hahmoihin ja kykenee käsittelemään vaikeita asioita. Ne rikastuttavat lapsen mielikuvitusta sekä auttavat oivaltamaan asioita ja ilmiöitä. (Pellikka 2012, 152, 159.)

Uskontokasvatuksen tärkeä osa-alue on myös toimintaympäristön esteettisyys, joka herättää lapsessa tunteita ja halua tutkia, pohtia ja ihmetellä maailmaa kaikkien aistien avulla. Toimintaympäristössä tulisi olla myös lapselle rauhallinen paikka hiljentymiselle. (Hujala & Turja 2014, 156.) Varhaiskasvattajan tulisi tarjota lapsille hiljentymisen ja rentoutumisen kokemuksia, jolloin lapsi keskittyy ja pysähtyy tietoisesti kuuntelemaan omia ajatuksiaan. Yhteisten hiljentymishetkien aikana, kuten aamupala kynttilän valossa, tarjoaa lapselle kokemuksen ihmisten välisestä läheisyydestä sekä yhteisöllisyydestä. (Hiltunen 2009, 72.)

Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus kuuluu varhaiskasvattajille eikä seurakunnalle, sillä päiväkotia on yhteiskunnan tarjoama palvelu, jonka toiminta perustuu pedagogiikkaan ja yleissivistävään uskonnollis-katsomukselliseen toimintaan. Seurakunnan tehtävä on kasvattaa ja sitouttaa lapsia uskoon yhdessä vanhempien kanssa. (Pellikka 2014, 152.)

Lapsella on oikeus kokea uskonnollisia ja katsomuksellisia perinteitä ja tapoja, jotka luovat turvallisuutta ja jatkuvuutta lapsen elämässä, erityisesti tämän ajan muutoksen täyteisessä elämässä. On tärkeää, että lapsi saa olla osallisen juhlien valmisteluissa ja kokea tunnelmaa. Yhteisissä juhlissa eri kulttuuritaustaa olevat lapset pääsevät tutustumaan lähellä olevien uskontojen ja katsomuksien juhlaperinteisiin. Maahanmuuttajaperheiden lapset pääsevät tutustumaan uuden kotimaansa kulttuuriin ja juhlatapoihin, mikä lisää heidän turvallisuudentunnettaan vieraassa maassa. Myös kunnioitus ja suvaitsevai-

suus vieraita uskontoja ja katsomuksia kohtaan kasvaa, kun on päässyt osalliseksi ja tutustumaan heidän kulttuuriinsa. (Mattila 2009, 64–65.)

Eri uskontoon ja katsomukseen liittyvä tutustuminen olisi hyvä aloittaa jo lasten ollessa pieniä; tutustuminen toteutuisi helposti, jos päiväkodissa kaikki lapset saisivat tutustua vapaasti eri uskontoihin. Se vaatisi vanhempien lupaa ja varhaiskasvattajalta tutustumista oman ryhmänsä eri uskontoihin ja katsomuksiin sekä niiden tapoihin. Hyvänä apuna toimisivat vanhemmat, lapset itse sekä mahdollisesti perheen juhlaan liittyvä materiaali ja kuvatallenteet. Varhaiskasvatussuunnitelman eli vasun tavoitteiden mukaan lasten on hyvä tutustua lähellä olevien uskontojen ja katsomusten juhlatapoihin. (Mattila 2009, 67.)

Kun lapsi tutustuu omaan kulttuuristaansa liittyviin kristillisiin juhlapyhiin ja tapakulttuuriin, hänen identiteettinsä vahvistuu ja sen myötä myös arvostus itseä kohtaan kasvaa. Kun lapsiryhmässä tutustutaan lähellä olevien uskontojen ja katsomusten tapoihin, oppivat lapset kunnioittamaan heitä ja heidän tapojaan. (Hiltunen 2009, 69–70.)

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA PROSESSIN KUVAUS

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa produkti kulttuuriperinteen edistämiseksi varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on tuoda esille näkökulmia siitä, millä tavalla monikulttuurisuus vaikuttaa lapsen identiteetin kehittymiseen sekä miten varhaiskasvatus voisi aiempaa enemmän kuulla ja osallistaa lasten vanhempia lapsiryhmän sekä lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa. Monikulttuurisen lapsiryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, joka sisältää eri kulttuuriperinteisiin tutustumista, rikastuttaa koko ryhmän elämäkatsomustietoutta sekä auttaa ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisuutta. Se tukee myös jokaisen tunnetta ryhmään kuulumisesta sekä tunnetta arvokkuudesta omana itsenään.

Produktia varten selvitin, millaisia varhaiskasvatukseen sopivia merkkipäiviä suomalaisesta almanakasta on. Huomioin kaikki suomalaiset liputuspäivät merkityksineen sekä joitakin teemapäiviä. Eri kulttuuristaisten perheiden haastatteluaineistosta sain selville kulttuurisesti tärkeitä merkkipäiviä sekä niihin liittyviä yksityiskohtaisia tapoja, joilla kyseisille perheille oli suuri merkitys. Lisäksi sain tietoa, miten juhla-perinteet ovat mahdollisesti muuttuneet maa-

hanmuuton myötä. Haastateltavilla perheillä oli myös tilaisuus kertoa mahdollisista toiveistaan, miten tulla huomioiduksi kulttuurisen taustansa puolesta.

6.1 Opinnäytetyön toteutus

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiiviseen tutkimusmenetelmään perustuva toiminnallinen opinnäytetyö, joka koostuu teoriataustasta, teemahaastattelusta yhtenä menetelmäkeruuna, toiminnallisesta osuudesta eli produktista sekä prosessin kuvauksesta koko tekovaiheen ajalta. Tässä työssä produkti on kooste monikulttuurisen tilaajapäiväkodin asiakasperheiden merkki- ja juhlapäivistä. Produktin tavoitteena on kulttuuriperinteen säilyttäminen.

Opinnäytetyön aineisto on kerätty pääsääntöisesti alaan liittyvästä tietokirjallisuudesta. Yhtenä aineistohankinnan menetelmänä on käytetty myös haastattelua. Laadullisen tutkimuksen tutkimushaastattelun muotoja on kolmenlaisia; teemahaastattelu, lomakehaastattelu ja avoin haastattelu. (Vilkkä 2015, 122–124.)

Vilkan ja Airaksisen (2003, 56) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö ei edellytetä tutkimuksellista menetelmää samalla tavalla kuin tutkimuksellinen opinnäytetyö. Tutkimuskäytäntö painottuu menetelmiin, joilla produktin sisältö materiaali on hankittu sekä produktin toteutustapaan. Tässä opinnäytetyössä tutkimushaastattelu pienessä mittakaavassa toi syvyyttä aiheen käsittelyyn.

Asiakasperheen huoltajat saivat myös mahdollisuuden vaikuttaa ja osallistua varhaiskasvatuksen kehittämiseen ja suunnitteluun varhaiskasvatuslain (1973/36), kotoutumista edistävän lain (2010/1386), Suomen perustuslain (731/1999) ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaisesti.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu osittain teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun avulla. Tutkija valmistelee ennakkoon kysymykset, jotka käsittelevät keskeisesti tiedonhankintaan liittyvää teemaa. Haastateltavat vastaavat kysymyksiin oman kulttuurinsa asiantuntijoina sekä omakohtaisten kokemuksiensa perusteella. Teemahaastattelulla toteutettu aineiston keruumenetelmä sopii tämän opinnäytetyön tutkimusosaan, jossa tavoitteena on saada rajattua tietoa ja mielipiteitä. (Vilkkä 2015, 122–124.)

Haastateltaviksi valikoitiin tarkoituksenmukaisesti kolmea eri kulttuuritaustaa edustavat lapsen huoltajat, joille esitin viisi kysymystä heidän omaan sekä suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä merkkipäivistä. Haastattelulomake on liitteenä 2. Tässä laadullisessa tutkimusmenetelmässä teemahaastattelu oli so- piva tutkimushaastattelun muoto haastateltavien suomenkielen tasolle, koska tutkijalla oli mahdollisuus varmistaa, että haastateltava ymmärsi kysymyksen sisällöt. Teemahaastattelun käyttö sopi myös aineistonkeruumenetelmäksi haastateltavien vähäisen lukumäärän vuoksi, sillä haastateltavia oli ainoas- taan kolme. (Vilkka 2015, 127.)

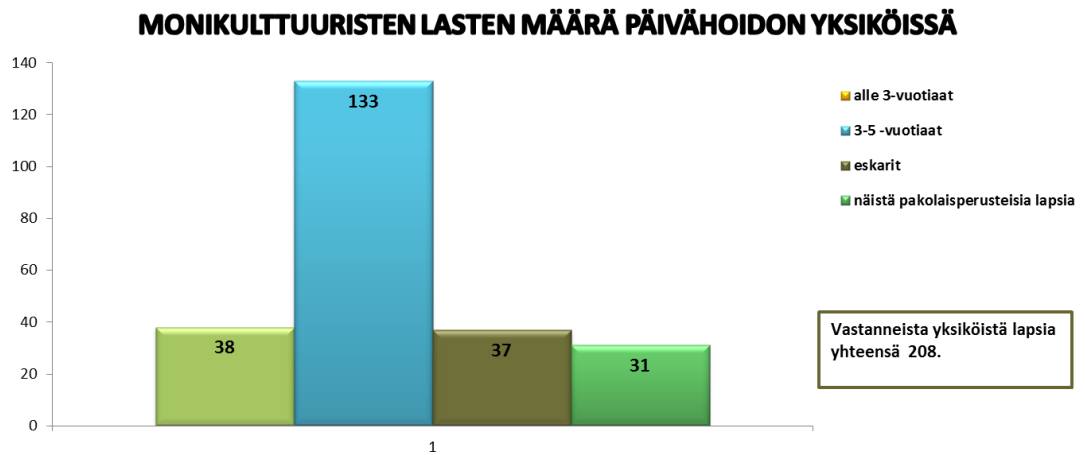
Valitsin haastatteluvastausten käsittelymenetelmäksi taulukoiden ja kuvien si- jaan kertovan tyylin, koska haastateltavia oli niin vähän. Dokumentoin tietoa haastattelujen aikana kirjoittamalla talteen vastaukset niitä vastaavien kysy- mysten alle. Litterointi eli haastatteluaineiston saattaminen tekstimuotoon ta- pahtui siis pääosin haastatteluhetkellä. Sen jälkeen analysoin aineiston eli kä- vin aineiston järjestelmällisesti läpi, vaihtelin vastausten järjestystä tunnistet- tavuuden estämiseksi ja sijoitin haastatteluista saadun materiaalin opinnäyte- työhön. Vastausten käsittelyn jälkeen tarkastelin yhteenvetona yhteneväisyyk- siä ja eroavaisuuksia sekä suomalaisten että tilaajapäiväkodista valikoitujen eri kulttuuritaustaisten juhla- ja merkkipäivien välillä. (Vilkka 2007, 115.)

6.2 Opinnäytetyön lähtökohdat ja prosessin aikataulu

Syksyllä 2015 Euroopan lähialueiden sisällissodat ja levottomuudet ovat joh- taneet kansainväliseen pakolaiskriisiin, jota on toistaiseksi luonnehdittu suu- rimmaksi toisen maailmansodan jälkeen. EU-maat, Suomi mukaan lukien, on velvoitettu vastaanottamaan turvapaikanhakijoita kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Suomi on vastaanottanut turvapaikanhakijoita 2000-luvulla vuosit- tain vaihtelevasti noin 1 500 ja 6 000 ihmistä. Vuoden 2015 lopulla massa- muutto kasvoi räjähdysmäisesti. Tuolloin Suomeen saapui yhteensä 32 478 turvapaikanhakijaa. (Sisäministeriö 2016.)

Maahanmuuttajien kotoutumista tukee lasten saama varhaiskasvatus, jolloin lapset oppivat suomen kieltä ja kulttuuria. Vanhemmat oppivat oman kotoutu- misohjelman lisäksi lapsiltaan suomen kieltä. Kouvolan varhaiskasvatuksen tekemän kyselyn mukaan kaupungin varhaiskasvatuksessa oli vuosien 2014–

2015 vaihteessa yhteensä 208 monikulttuurista lasta (kuva 4). Kyselyyn osallistui 25 kunnallista päiväkotia, viisi yksityistä päiväkotia sekä kolme perhepäivähoitajaa. Kysely ei ollut kattava, sillä 18 päiväkotia tai perhepäivähoitajaa jätti vastaamatta kyselyyn. Kouvolan varhaiskasvatuksella on meneillään päivitys kartoituskyselystä, jonka tulokset eivät valitettavasti ehtineet valmistua opinnäytetyöni tekovaiheessa.

Kuva 4. Monikulttuuristen lasten määrä Kouvolan päivähoidon yksiköissä 2014–2015 (Nikkonen, Pulli & Kettunen 2015)

Opinnäytetyön tilaajapäiväkodin johtajalta Pauliina Pakariselta saamani tietojen perusteella laadin ympyräkaavion, josta ilmenee kyseisen päiväkodin monikulttuurisuuden jakauma (kuva 1). Kyseisessä päiväkodissa on seitsemän lukumäärältään erikokoista lapsiryhmää, joissa eri kulttuuritaustaa olevien lasten lukumäärä on suhteellisen korkea koko kaupungin varhaiskasvatusyksiköiden vastaaviin lukumääriin verrattuna. (Pakarinen 20.1.2016.)

Kuva 5. Monikulttuuristen lasten määrä opinnäytetyön tilaajapäiväkodissa tammikuussa 2016 (Pakarinen 20.1.2016)

Opinnäytetyöni aihe on ollut suunnitteilla jo ennen opintojeni alkamista, sillä oma työyhteisöni kaipasi tiivistä työvälinettä kulttuuriperinteen vaalimiseksi. Opinnäytetyön tilaajana on työnantajani. Sovin opinnäytetyöni aiheesta Kouvolan kaupungin varhaiskasvatuksen palvelupäällikön Helena Kuusiston kanssa helmikuussa 2014. Aiheeni on vahvistettu huhtikuussa 2014. Suunnitelmaseminaarini oli maaliskuussa 2015, jossa esitin sisältösuunnitelman tulevasta työstäni. Aiheeni sisältö muuttui jonkin verran alkuperäisestä suunnitelmasta ohjaajan ehdottaessa eri kulttuuritaustaisten asiakasperheiden huomiointia opinnäytetyössäni. Muutin aihepiiriä käsittelemään enemmän kulttuuriperinteen edistämiseen monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa, jolloin otin myös huomioon tilaajapäiväkodin asiakasperheiden kulttuuriperinteet. Suunnitelmaseminaarissa supistin aiheen teoreettista käsittelyä jättämällä aiheen ulkopuolelle lapsilähtöisyyden varhaiskasvatuksessa; sen tilalle lisäsin yhdeksi aineiston menetelmänkeruiksi eri kulttuuritaustaa olevien lasten huoltajien haastattelut kulttuurisista juhlapäivistä sekä niiden juhlaperinteistä.

Alkuperäinen tarkoitukseni oli saattaa opinnäytetyö valmiiksi keväällä 2015, mutta terveydellisistä syistä en pysynyt aikataulussa, vaan sain tuolloin tehtyä vasta produktin, alustavan sisällysluettelon, uskontokasvatukseen liittyvän osion sekä alustavan johdannon. Lisäksi laadin lupalomakkeen haastatteluis- sa saatujen tietojen hyödyntämiseksi opinnäytetyössäni sekä haastattelulo- makkeen, joka sisälsi viisi kysymystä liittyen juhlaperinteisiin.

Syksyllä 2015 keskustelin eri kulttuuritaustaisten asiakasperheiden kanssa opinnäytetyöhöni liittyvistä haastatteluista, joihin he antoivat alustavasti suullisen suostumuksen. Teemahaastattelut toteutin vuodenvaihteessa 2015–2016 ja pyysin haastateltavilta allekirjoitukset lupalappuun (liite 1), joissa he antoivat suostumuksensa tietojen käyttöön tässä opinnäytetyössä. Ohessa on myös teemahaastattelun kysymyslomake (liite 2) Jatkoin opinnäytetyöni edistämistä aktiivisesti tammikuussa, kun olin saanut kaikki muut opintoihini liittyvät kurssit suoritettua. Toinen seminaari järjestettiin helmikuun alussa 2016, jolloin sain ohjaajaltani hyviä ohjeita muun muassa materiaalin kokonaisuuden järkevästä sijoittelusta..

Opinnäytetyöprosessin aikana pidin päiväkirjaa. Tallensin myös opinnäytetyöni aiheita koskevia verkkosivuja tietokoneeni kirjanmerkkeihin. Opinnäytetyön tekemisen ohella muistiinpanoja on kertynyt runsaasti mielestäni vartenotet- tavista asioista, lähdemateriaaleista sekä kysymyksiä herättävistä ajatuksista.

6.3 Eri kulttuuritaustaisten huoltajien haastatteluaineisto

Haastattelin kolmea eri kulttuuritaustaista lasten huoltajaa, joiden maailman- katsomukselliset näkemykset erosivat myös keskenään. Edustettuina olivat is- lamilainen, ortodoksinen sekä luterilainen kulttuuri. Anonymiteetin turvaa- miseksi en kerro haastateltavista tarkempia tietoja, kuten huoltajien entistä ko- timaata. Sovin haastattelujen ajankohdan kunkin huoltajan kanssa heille sopi- vaan aikaan, jotka ajoittuivat yleensä lapsen tuonti- tai hakutilanteen yhtey- teen. Rajasin haastattelun kestoksi 30–45 minuuttia, joka käytännössä toteutui kaikkien haastattelujen kohdalla reilun 45 minuutin mittaiseksi. Haastattelupaik- kaksi olin sopinut ja varannut etukäteen henkilökunnan kahvihuoneen. Kah- den haastattelun kohdalla paikaksi jouduimme vaihtamaan lapsiryhmän tyhjil- lään olevan ryhmätilan, koska kahvihuoneen oli varattuna ja muita sopivia tilo-

ja ei ollut käytettävissä. Haastatteluiden sujumista haittasi jonkin verran huoltajien suomen kielen erikoissanojen ymmärtäminen. Sain kuitenkin mielestäni olennaisen tiedon selville heidän kulttuuriperinteistään merkki- ja juhlapäivistä. Lisäksi sain runsaasti minulle uutta tietoa perheistä ja heidän kulttuuritaustoitaan, kuten sukujuurista. Minut yllätti myös lasten huoltajien innokas suostuminen haastateltavaksi.

Haastatteluissa esitin viisi kysymystä, joiden vastaukset dokumentoin haastattelun aikana haastattelulomakkeisiin. Kysymysten aiheet liittyivät merkkipäiviin ja niiden viettämiseen.

Haastattelukysymykset olivat:

1. Mitä merkki- tai juhlapäiviä vietätte omassa kulttuurissanne?
2. Mitkä ovat perheenne tärkeimpiä merkki- tai juhlapäiviä, joita haluatte säilyttää ja välittää lapsillenne omasta kulttuurista?
3. Miten vietätte niitä? Mitä perinteisiä tapoja merkki- tai juhlapäivään liittyy?
4. Vietättekö suomalaiseen kulttuuriin liittyviä merkki- tai juhlapäiviä?
Jos vietätte, niin mitä?
5. Miten toivoisitte oman kulttuurin merkki- tai juhlapäiviä huomioitavan päivähoidossa?

Seuraavaksi kerron haastattelujen avulla saaduista vastauksista eri kulttuuritaustaisten perheiden perinteisistä juhla- ja merkkipäivistä. Olen jäsentänyt aineiston haastattelussa esitettyjen kysymysten mukaan.

Haastateltavat kertoivat viettävänsä joulua, vanhan vuoden päättymisen juhlaa ja uutta vuotta, naistenpäivää, vappua, syntymäpäiviä, ramadan paaston päättymisjuhlaa, uhrijuhlaa, synnyinmaan itsenäisyyspäivää, lasten juhlaa, nuorten ja urheilun päivää, lapsen syntymäjuhlaa, häitä, hautajaisia, vainajan valvojaisia sekä vainajan muistopäiviä. Lisäksi perjantaisin on tapana käydä rukoilemassa.

Suomeen muutettuaan perheen merkityksellisinä juhlapäivinä ovat säilyneet ainoastaan uskonnolliset juhlat ja perhejuhlat:

”Meillä vain kaksi juhlaa. Ei muuta juhlaa.”

”Se uusi vuosi on iso juhla, kaksi päivää. Ensin vanha vuosi ja sitten se uusi vuosi. Ennen se oli 14 vapapäivää. Nyt se vain 10 päivää.”

Ramadan on islamilaisen kulttuurin tärkein juhla, johon liittyy kuukauden mittainen paasto sekä paaston päättymisen juhla. Paasto opettaa islaminuskoisia kärsivällisyyteen ja muistuttaa nälkää näkevistä ihmisistä. Paastoon osallistuvat yli 12-vuotiaat terveet, ei-raskaana olevat henkilöt auringon noususta auringon laskuun. Ramadan ei ole pysyvällä paikalla almanakassa, vaan sen ajankohta on kuukalenterin yhdeksäs kuukausi ja sen tarkka ajankohta katsotaan kuun asennosta. Paasto päättyy, kun uusi kuu (sirppi) tulee näkyviin. Ramadan päättymisjuhlan nimi riippuu henkilön kulttuurisesta taustasta, sitä voidaan kutsua nimellä id al-Fitr tai sokerijuhla. Juhlaa vietetään perinteisesti pukeutumalla juhlavaatteisiin, rukoilemalla asiaankuuluvalla tavalla, ja kokoontumalla suvun kesken valmistamaan ja syömään juhla-ateriaa. Ensimmäisenä juhlapäivänä kokoonnutaan suvun vanhimman luokse osoittaen kunnioitusta häntä kohtaan. Nuoret suutelevat kämmenelle suvun vanhinta hänen koskettaessa sen jälkeen kämmenellään otsaansa. Suvun vanhin vastaa tervehdykseen antamalla poskisuudelman nuoremmalle suvun jäsenelle. Toisena juhlapäivänä tavataan ystäviä ja naapureita. Silloin lapset saavat lahjoja, karkkia ja rahaa. Erilaiset kakut ja karamellit kuuluvat ramadanin päättymisen juhlaan. Ramadan paaston päättyessä on tapana auttaa köyhiä ihmisiä.

Uhrijuhlaa, nimeltään kurban tai id al-adha, riippuen kulttuurista, vietetään kolmen kuukauden kuluttua ramadanin päättymisestä perinteisesti kolmen päivän ajan. Lammas uhrataan Aabrahamin muiston kunniaksi ja teurastetusta eläimestä valmistetaan rituaalisin menoin juhla-ateria koko suvulle. Juhlaan valmistaudutaan perusteellisella kodin siivouksella sekä pukeutumalla juhla-asuun juhlapäivänä. Miehet menevät aamulla aikaisin rukoilemaan juhlarukousta. Myös perheen muut jäsenet heräävät aikaisin juhlapäivänä.

Perhejuhlista tärkeimpiä ovat lapsen syntymä, kaksipäiväiset häät sekä hautajaiset. Hautajaisiin liittyy vainajan valvojaiset kolmen päivän ajan läheisten ja ystävien kesken sekä vainajan 40. ja 52. kuolinpäivien muistopäivät. Suruaika kestää vuoden.

Eräs haastateltava kertoi, että oman synnyinmaan kulttuurissa on uutena tapana alettu viettää lasten syntymäpäiviä äiti-lapsiperiaatteella. Syntymäpäiväsankarin kotiin kokoonnutaan syömään lasten ruokaa, naisten ruokaa sekä kakkuja ja herkuja. Syntymäpäiväsankarille annetaan lahjoja.

Toinen haastateltava kertoi myös perhejuhlien tärkeydestä omassa kulttuurissa, joista lapsen syntymäjuhla on merkittävä juhla. Lapsen synnyttyä hänelle annetaan nimi seitsemän päivän ikäisenä juhlallisina menoin. Suku ja ystävät kokoontuvat yhteen nauttimaan hyvästä ruuasta ja herkuista. Kun läheinen kuolee, omaiset valvovat ja rukoilevat vuorollaan vainajan kodissa kolmen vuorokauden ajan. Myös ystävät ja tuttavat käyvät vainajan kodissa rukoilemassa ja kunnioittamassa hänen poismenoaan. Ystävä- ja tuttavapiiri vie vainajan omaisille ruokaa, sillä omaiset eivät valmista itse ruokaa suruaikana.

Vanhan vuoden päättymistä juhlitaan kotona yhdessä suvun kanssa syöden hyvää ruokaa. Pakkasukko laittaa yön aikana lahjat kuusen alle ja uuden vuoden päivänä lahjat avataan. Ilotulitukset kuuluvat myös haastateltavan uuden vuoden perinteeseen. Naistenpäivän perinteeseen kuuluu miehen velvollisuus lahjoa perheensä naisväki kukkakimpuilla naisen iästä riippumatta. Syntymäpäivä on tärkein juhla kaiken ikäisillä. Silloin annetaan lahjoja päivänsankarille.

Yksi haastatelluista perheistä kokoontuu suvun kesken viettämään yhteistä aikaa hyvän ruuan äärelle jouluna ja juhannuksena, kun Suomessa kaikki ovat vapaalla ja kaupat sekä virastot ovat suljettuina useamman päivän ajan. Glögi ja piparkakut ovat saaneet perinteisen sijan kyseisen perheen joulun vietossa niiden maukkaan maun vuoksi:

”Meillä se oma erilainen joulu. Kun kaikki on kiini: päiväkotia, ravintola, kaupat, koulu, meillä se oma joulu.”

Eräs haastatelluista kertoi perheen olevan tyytyväinen suomalaisen kulttuurin juhlaperinteisiin eikä pitänyt tärkeänä, että päiväkodissa huomioitaisiin muita eri kulttuuritaustaisten juhlapäiviä.

”Meillä ne samat juhlat kuin täällä.”

Yksi perheistä piti tärkeimpänä sitä, että lapsilla olisi hyvä olla. Lapset saivat olla yhdessä ja heidät hyväksyttiin sellaisina kuin he ovat. Haastateltava piti uskontoon liittyviä asioita haastavana, sillä lasten ollessa uteliaita ja innokkaita

oppimaan uutta haastateltava ei haluaisi lastensa kuulevan muiden uskontoihin liittyviä asioita. Haastateltava koki, että hän ei pysty vastaamaan lastensa esittämiin kysymyksiin, ja toisaalta perhe toivoisi oman uskonnollisen vakaumuksensa siirtyvän lapsilleen. Haastateltava oli innokas vastaanottamaan kirjallista tietoa suomalaisista kulttuuriperinteistä kuten tontuista.

”Yhdessäolo on tärkeä.”

Eräs haastateltava toivoi päiväkodin työntekijöiden tutustuvan eri kulttuurien juhlapäiviin ja kertovan niistä koko ryhmälle. Erityisesti ramadanista voisi välittää yhteisesti tietoa kaikille, muut juhlat eivät ole haastateltavan mielestä yhtä tärkeitä.

Yksi haastateltava kertoi, että heidän perheensä ei ole omaksunut suomalaisen kulttuuriin kuuluvista merkkipäivistä muita kuin lasten syntymäpäivät. Niitä on lupa viettää päiväkodilla, mutta kotona syntymäpäiviä haastateltavan perheen lapset eivät kuitenkaan vietä.

Yhteneväisyydet ja eroavaisuudet

Yhteneväisyyksiä haastateltavien kesken sekä suomalaisiin merkkipäiviin liittyvien kulttuuristen tapojen kesken ilmeni juhlapyhiin valmistautumisessa. Myös juhla-asujen käyttö, juhla-aterioiden valmistaminen ja nauttiminen sekä suvun kanssa yhteen kokoontuminen ovat arvostettuja asioita kaikissa kyseisissä kulttuureissa. Yksi haastateltava kertoi, että uhrijuhlaan liittyi kodin juhlaakuntoon laittaminen suursiivouksella. Se toi mieleen perinteisen suomalaisen joulusiivouksen.

Eroavaisuudet tulivat voimakkaimmin esille uskonnollisten juhlapyhien kuten joulun, pääsiäisen, ramadanin ja uhrijuhlan viettämisessä sekä niihin liittyvissä tavoissa. Lisäksi eroavaisuuksia ilmeni perhejuhlien viettoon liittyvissä tavoissa muun muassa vainajan muiston kunnioittamisessa ja suruajan tarkkara-jaisuudessa. Läheisen kuolema on merkittävä surujuhla muslimiperheissä. He kunnioittavat poisnukkunutta valvomalla hänen kodissaan kolmen vuorokauden ajan ystävien valmistaessa ja tuodessa vainajan lähiomaisille ruokaa.

Syntymäpäivät ovat suuria merkkipäiviä toisissa kulttuureissa, mutta taas tiettyissä kulttuureissa niitä ei huomioida välttämättä lainkaan. Lisäksi muslimimaissa häät ovat kaksipäiväiset, jolloin aviopari viettää ensimmäisen ”hääjuhlapäivänsä” ystävien kesken juhlien viimeistä aviotonta päivää. Toinen hääjuhlapäivä on varsinainen avioparin yhteinen päivä. Juhlaperinne muistuttaa suomalaisten polttariperinnettä, joka ajoittuu yleensä ainakin viikkoa ennen varsinaista hääjuhlaa.

Samaa uskontoa tunnustavat valtiot voivat erota toisistaan perinteiltään ja kulttuureiltaan johtuen valtioiden maantieteellisestä sijainnista ja uskonnon merkityksellisyydestä valtiolle. Uskonto voi olla maan uskonnollinen laki, jolloin se ohjaa perheiden elämää tiukasti. Samaa uskontoa tunnustava valtio voi myös toteuttaa uskontoa valtion lainsäädännöstä täysin eriytetysti, jolloin perheillä on enemmän vapautta valita elämäntapansa ja luoda omaa kulttuuria. (Akar & Tiilikainen 2009, 10–11.)

Verrattaessa eri kulttuuritaustaisten perheiden juhlaperinteitä suomalaiseen juhlaperinteeseen olennaisena erona on myös koristeiden käyttö. Suomalaisessa juhlaperinteessä lähes jokaiseen juhlaan liittyy juhlan teeman mukainen koristelu. Tilaajapäiväkodin eri kulttuuritaustaisten perheiden juhlaperinteisiin

ei kuulunut perinteistä juhlakoristelua lukuun ottamatta uuden vuoden juhlan koristeltua kuusta.

6.4 Haastattelun luotettavuus ja eettisyys

Toteutin haastattelun ilman nauhuria kirjoittamalla haastateltavien vastaukset haastattelulomakkeeseen haastatteluhetkellä, sillä haastateltavia oli vain kolme. Ajattelin nauhurin tuovan tilanteeseen jännittyneisyyttä, joten myös siitä syystä päätin jättää sen pois. Halusin poistaa kaikki jännitystä luovat elementit haastattelutilanteesta, koska jännittyneisyyttä aiheuttivat jo haastateltavien hieman heikko suomenkielen taso sekä varovainen asenne kertoa uskontoon liittyvistä kulttuurisista juhlaperinteistä. Lisäksi koin, että haastateltavat saivat enemmän aikaa miettiä rauhassa kysymyksiäni kirjoittaessani ylös heidän kommenttejaan. Luin dokumentoimani tekstin haastateltavan vastauksesta, jolloin heillä oli vielä mahdollisuus tehdä korjauksia tulkitsemaani vastaukseen.

Pohdin myös tulkin käytön mahdollisuutta haastatteluissa, mutta haastateltavien suomenkielen kohtalaiseen tasoon nähden en pitänyt tulkkia välttämättömänä. Lisäksi haastateltavat eivät itse kokeneet tulkin tarvetta välttämättömäksi aikaisemmin syksyllä pidetyssä lapsensa varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelussa. Varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisen yhteydessä katsoimme kuitenkin tulkin käytön tarpeelliseksi joidenkin haastateltavien kohdalla. Haastattelua ajatellen kolmen tulkin järjestäminen ja aikataulujen yhteensovittaminen olisi ollut haastavaa, ja tulkin käytöstä aiheutuneet lisäkulut olisivat joutunut itse kustantamaan. Tulkki olisi pitänyt tilata virallisen tulkkipalvelun kautta käännösten luotettavuuden takaamiseksi.

Luotettavuutta lisäsi mielestäni myös omakohtainen tuttu asiakkuussuhde, jolloin minulla, haastattelijalla, oli jo aiempaa tietoa haastateltavien perheiden kulttuurista ja jonkin verran myös heidän merkki- ja juhlapäiviin liittyvistä perinteistä. Koin myös, että entuudestaan muodostuneen tuttavuuden ansiosta haastateltavat olivat avoimempia vastaamaan kysymyksiini ja rohkeampia esittämään lisäkysymyksiä, jotta he ymmärtäisivät kysymysten sisällön asianmukaisesti ja oikein.

Pohdin myös luotettavuuden kannalta sitä, edustivatko vastaukset tasapuolisesti eri kulttuureja, haastateltavien ollessa eri sukupuolta. Voisin olettaa, että miehet eivät välttämättä kerro naisten tavoin monipuolisesti kulttuurisista juhlaperinteistä ja esitä toiveita huomioida omaa kulttuuriperinnettä varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Toin esille tutkimuksen eettisyyden ennen haastattelua selostamalla haastattelun tarkoituksesta ja tavoitteesta. Pyysin haastateltavilta myös allekirjoituksen haastatteluosuuteen, jotta voin käyttää haastattelusta saamiani tietoja opinnäytetyössäni. Lupalappu haastatteluaineiston hyödyntämiselle tässä opinnäytetyössä on liitteenä 1. Teemahaastattelujen eettisyys ei täysin toteutunut, koska haastateltavat kaipasivat hiukan johdattelevia kysymyksiä, jotta suomenkieliset kysymykset tulivat ymmärretyksi oikein. Muuten eettisyys toteutui mielestäni haastattelussa ja vanhemmat suostuivat haastateltaviksi.

Anonymiteetin säilyttämiseksi olen käyttänyt niukasti suoria lainauksia haastatteluista, sillä haastateltavia oli vain kolme ja teema tiivistä sidoksissa haastateltavien kulttuuritaustoihin. Tunnistettavuutta olisi lisännyt haastateltavien suomen kielen puhetyyli sekä heidän tapansa puhua.

7 KULTTUURIPERINNETTÄ YMPÄRI VUODEN -VIHKONEN

Tämän opinnäytetyön perusteella tuotetun Kulttuuriperinnettä ympäri vuoden -vihkosen tavoitteena on välittää suomalaista kulttuuriperinnettä tuleville sukupolville, auttaa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa sekä huomioida tilaajapäiväkodin eri kulttuuritaustaisten lasten merkityksellisiä vuosittaisia juhlapäiviä ja niihin liittyviä juhlaperinteitä monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön produkti on ollut suunnitteilla jo ennen sosionomi-opintojeni alkamista vuodesta 2013, sillä olemme työyhteisössämme kaivanneet tiivistä juhlapäiväviikosta monikulttuurisen päiväkodin arjen työvälineeksi. Aiheesta ei ollut saatavilla hyvää teosta, jonka perusteella olisi ollut mahdollista päivittää nykypäivän yhteiskuntaan sopivaa perinnetietoutta jaettavaksi lapsille. Samaan aikaan, kun ryhdyin työstämään produktiota vuonna 2014, aiheesta julkaistiin Tuula Korolaisen ja Riitta Tuluston kirjoittama teos Lapsen vuosi. Julkaisun ilmestyminen kannaltani epäsovovalla hetkellä lannisti toisaalta pro-

duktin tekoa, mutta toisaalta sain teoksesta myös paljon hyviä vinkkejä omaan produktiini.

Materiaalia tutkimusteni taustalle sain tietokirjallisuudesta, lasten ja nuorten kirjallisuudesta, internetistä sekä tilaajapäiväkodin asiakasperheille laadituista teemahaastatteluista. Järjestin tiedon kuukausittain päiväkodin toimintakauden alusta, elokuusta, heinäkuun loppuun. Symbolit, kuten Suomen lippu, kertovat liputuspäivästä. Muutamien päivien kohdalta kohdalla on ehdotuksia päivän viettämiseksi päiväkodissa. Perinnetietoutta on tarjolla juhlatavoista sekä sääennustusten ja sananlaskujen muodossa.

Tyttäreni kuvitti produktini värikkäillä piirroksilla. Kaikilla piirroskuvilla on käyttöluupa tässä opinnäytetyössä. Liitteissä ei saisi olla sivunumeroa, mutta luetavuuden parantamiseksi päätin kuitenkin numeroida sivut sekä luoda sisällysluettelon produktin alkuun – näin produktin käyttäjä löytää kätevästi tarvitsemansa tiedon sisällysluettelon ja sivunumeroiden avulla. Vihkosta on helppo päivittää tarpeen mukaan ja lisätä ehdotuksia siitä, miten teemaan liittyvää päivää voisi lasten kanssa viettää.

8 POHDINTA JA PRODUKTIN ARVIOINTI

Tilaajan ollessa oma työyhteisö toiminnallisen opinnäytetyön produktia oli helppo työstää, koska tiesin, mitä tietoa ja mihin tarpeeseen tilaaja työtäni odotti. Jouduin kuitenkin tiivistämään ja jättämään produktista pois paljon asioita, joita olin alun perin ajatellut lopputulokseen sisällyttää. Olisin halunnut liittää produktiin enemmän suomalaisia sananlaskuja ja perinneleikkejä, mutta työ olisi sivumäärältään paisunut liikaa. Aiheen käsittely ja näkökulma muuttuivat melko paljon työn valmistumisen aikana: aluksi tilaaja toivoi vain suomalaista näkökulmaa kulttuuriperinteen säilyttämiseen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön sisältö laajeni ottaessani mukaan monikulttuurisuuden näkökulman ja teemaksi kulttuuriperinteen edistämisen monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa. Työstä tuli samalla ajankohtainen ja tarpeellinen työkalu nykyväen varhaiskasvatuksen tueksi.

Opinnäytetyöni aiheen käsittelyn rajaaminen tuntui ajoittain haastavalta. Et- siessäni aineistoa tuntui, että löysin aina uutta ja mielenkiintoista tietoa, jota

olisin halunnut liittää mukaan. Lopussa työtä teettikin tekstiosuuden jäsentäminen ja supistaminen selkeäksi kokonaisuudeksi.

Etsiessäni materiaalia opinnäytetyöhön huomasin, miten lyhyessä ajassa maailma on muuttunut ja kansainvälistynyt; samoihin aikoihin opinnäytetyöni aloituksen kanssa alkoi koko Eurooppaa järjestyttävä pakolaiskriisi, jonka seurauksena Suomeenkin on muuttanut turvapaikanhakijoita vähintään viisinkertainen määrä verrattuna 2000-luvun turvapaikanhakijalukumääriin (Sisäministeriö 2016). Muuttunut ja edelleen muuttuva yhteiskunta pakottaa varhaiskasvattajat refleктоimaan ja etsimään uutta tietoa, jotta kysyntä ja palvelun laatu kohtaisivat tulevaisuudessakin. Varhaiskasvatus tekee tärkeää ehkäisevää työtä perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opinnäytetyötä kirjoittaessani mietin, mitä yksittäisiä tapoja tilaajapäiväkoti välittää arjen toiminnassa lapsille ja asiakasperheille. Kyseisen päiväkodin arvot, joita ovat turvallisuus, kiireettömyys ja hyvät tavat, välittävät laajasti suomalaiseseen kulttuuriin liittyvää perinnettä. Talon toimintakulttuuriin kuuluu erityisesti lasten ja huoltajien huomioiminen hoitoon tuonti- ja hakutilanteessa. Tuontitilanteessa toivotetaan ”*hyvää huomenta*” silmiin katsoen sekä lapsen lähtiessä kotiin toivotetaan lapselle käsitervehdyksellä ”*heippa, huomiseen*” silmiin katsoen. Huoltajat ovat tietoisia kyseisistä tavoista ja ovat tyytyväisiä käytäntöön.

Tätä työtä tehdessäni ja aineistoa lukiessani minulle avautui moni asia erityisesti monikulttuuristen lasten ja perheiden kohtaamisen tärkeydessä. Kohdassa Varhaiskasvattajan interkulttuurinen osaaminen minulle selvisi käsitys siitä, miten eri lähtökohtaisissa viitekehyksissä kasvaneet varhaiskasvattajat suhtautuvat eri tavalla monikulttuurisuuteen. Oma äitini oli eri kulttuuritaustainen, joten olen saanut elää ja kasvaa kahden maan kulttuurissa. Miellän sen rikkaudekseni. Lisäksi kaksi sisartani on avioitunut hyvinkin erilaista kulttuuritaustaa edustavan puolison kanssa. Olen saanut oman perheeni kanssa seurata ja osallistua sisarusteni kulttuurisesti rikkaaseen elämäntapaan. Mielestäni avarakatseisuutta voi lisätä jo pelkästään muutto kotimaassa paikkakunnalta toiselle, jolloin huomaa vieraan kulttuurin eron sekä kotiutumiseen liittyvät sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden tarpeen.

Oma kasvattajatietoisuuteni lisääntyi opinnäytetyön myötä ja se, miten suuri valta minulla, varhaiskasvattajalla, on vaikuttaa työni avulla pienen ihmisen identiteetin kehittymiseen ja sen myötä hänen tulevaisuuteensa. Uskon, että

produktini auttaa kulttuuristen merkkipäivien huomioimisen arjessa, kun varhaiskasvattajien suunnittelevat toimintaa lapsille lapsilähtöisyyden periaatteella. Uskon ja toivon, että produktini on tulevaisuudessa ainakin omassa päiväkodissani varhaiskasvattajien käden ulottuvilla, eikä pölyynny laatikossa käyttämättömänä. Tilaajapäiväkoti voi lisätä produktiin tarpeellista tietoa, jolloin se palvelee taas ajanmukaisesti.

Olen kasvattanut ammatillista osaamistani arvioidessani tätä työtä. Olen tyytyväinen myös teemahaastatteluiden lopputulokseen, joiden myötä eri kulttuuritaustaa edustavat huoltajat pääsivät osallisiksi tähän opinnäytetyöhön sekä saivat mahdollisuuden vaikuttaa varhaiskasvatuksen kehittämiseen ja suunnitteluun. Produktin kehittämistä ajatellen olisin voinut antaa produktin vuodeksi tilaajan käyttöön. Vuoden päätteeksi olisin voinut tehdä arviointikyselyn produktin käytöstä, analysoida vastaukset ja tehdä niiden perusteella kehittämissuhteet ja johtopäätökset.

LÄHTEET

Akar, S. & Tiilikainen, M. 2009. Katsaus islamilaiseen maailmaan. Naiset, perhe ja seksuaaliterveys. Väestöliiton julkaisu. Loimaa: Newprint Oy.

Alitolppa-Niitamo A. 1993. Kun kulttuurit kohtaavat. Helsinki: Suomen mielen-terveysseura.

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti – Merkitys kehitykselle ja kotoutumisel-
le. Teoksessa Kulttuuri-identiteetti ja kasvatus. Kulttuuriperintökasvatus ko-
toutumisen tukena, toim. Laine, M., 56–102. Saatavissa:
[https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-
content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf](https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf) [viitattu
2.2.2016].

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Hämeenlinna: Tammi.

Hiltunen, A. 2009. Lapsen tapa elää todeksi uskonnolliset, hengelliset ja hen-
kiset asiat ja ilmiöt. Teoksessa Lapsenkaltainen. Uskonnollis-
katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa, toim. Kangasmaa, T., Pe-
tätäjä, H. & Vuorelma, P., 69–73.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 20. painos. Helsinki: Tammi.

Huttunen, M. 2011. Oppiminen(ko) – yksi identiteetin rakentumisen ilmiöistä?
Näkökulmia narratiivista identiteettiä tukevaan opetukseen. PowerPoint-
diaesitys 20.6.2011. Tampereen yliopisto. Saatavissa:
[http://www.slideshare.net/otavanopisto/narratiivinen-identiteetti-ja-opetus-
maiju-huttunen](http://www.slideshare.net/otavanopisto/narratiivinen-identiteetti-ja-opetus-maiju-huttunen) [viitattu 4.3.2016].

Jauhola, H., Bisi, A., Järvi, I., & Rusama, P. 2007. Työmenetelmiä. Teoksessa
Monikulttuurinen varhaiskasvatus – toimintamalli ja työmenetelmiä, toim. Jau-
hola, H., Bisi, A., Järvi, I. & Rusama, P., 1–68.

Järvi, I. 2007. Pääkaupunkiseudun toimintamalli. Teoksessa Monikulttuurinen
varhaiskasvatus – toimintamalli ja työmenetelmiä, toim. Jauhola, H., Bisi, A.,
Järvi, I. & Rusama, P., 5–31.

Kallioniemi, A. 2009. Uskontokasvatus varhaiskasvatuksessa. Kansanlasten-
tarhasta päiväkotiin. Teoksessa: Lapsenkaltainen. Uskonnollis-
katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa, toim. Kangasmaa, T., Pe-
tätäjä, H. & Vuorelma, P., 9–23.

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M. & Nummenmaa, A. R. 2006. Kasva-
tusvuoro vaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kokkonen, J. 2009. Uskonnollisuus ja hengellisyys lapsen maailmassa. Teok-
sessa Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskas-
vatuksessa, toim. Kangasmaa, T., Petätäjä, H. & Vuorelma, P., 75–77.

Laine, M. 2014. Kulttuuriperintökasvatus – vanhanaikaista ja nationalistista?
Teoksessa Kulttuuri-identiteetti ja kasvatus. Kulttuuriperintökasvatus kotoutu-

misen tukena. toim. Laine, M., 140–152. Saatavissa: https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf [viitattu 2.2.2016].

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386.

Mattila, S. 2009. Uskontokasvatuksen orientaatio. Teoksessa Lapsenkaltainen. Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa, toim. Kangasmaa, T., Petäjä, H. & Vuorelma, P., 62–68.

Mäkinen, M. 2012. Minä olen ja kuulun! Lapsen identiteetin tukeminen. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2012. 2. painos., toim. Hujala, E. & Turja, L., 95–108.

Nikkanen, A., Pulli, O. & Kettunen, M. 2015. Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa 2014–2015 -kyselyn tulokset ja kehittämiskohteet. Kouvola: Kouvola kaupunki.

Nummenmaa, A. R. 2006. Kasvattajien yhteisö ja kasvatuskulttuuri. Teoksessa Kasvatusvuorovaikutus, toim. Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M. & Nummenmaa, A. R., 19–33.

Nummenmaa, A. R. & Karila, K. 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Porvoo: WSOY pro Oy.

Oja, H. 2013. Aikakirja 2013. 6. painos. Helsinki: Helsingin Yliopiston Kehityspalvelut Oy.

Opetushallitus. 2016a. Perusopetuksen lainsäädäntö. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/perusopetus [viitattu 6.2.2016].

Opetushallitus. 2016b. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/varhaiskasvatus [viitattu 6.2.2016].

Paavola, H. & Talib, M.-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pakarinen, P. Päiväkodin johtaja. Haastattelu 20.1.2016. Kouvola: Haanojan päiväkot.

Pellikka, I. 2012. Voiko uskontokasvatus kasvattaa? Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2. painos., toim. Hujala, E. & Turja, L., 151–161.

Sisäministeriö. 2016. Maahanmuutto. Turvapaikanhakijat. Saatavissa: <https://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat> [viitattu 25.2.2016].

Socca-Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. Monikulttuurinen varhaiskasvatus. Saatavissa: http://www.socca.fi/kehittaminen/varhaiskasvatus_vkk-metro/aiempaa_kehittamista/monikulttuurinen_varhaiskasvatus/moniku-hanke [viitattu 25.2.2016].

STAKES. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura. Kasvattajalle. Saatavissa: <http://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/kasvattajalle/> [viitattu 4.3.2016].

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. 1.–2. painos. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista. Saatavissa: https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf [viitattu 12.5.2015].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Mukailtu kuva interkulttuurisen sensitiivisyyden oppimisen mallista (Bennett & Bennett 2004). Paavola, H. & Talib, M-T. 2010, 78. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuva 2. Identiteetitimantti. Mäkinen, M. 2012, 96. Minä olen ja kuulun! Lapsen identiteetin tukeminen. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2012. 2. painos., toim. Hujala, E. & Turja, L., 95–108.

Kuva 3. Mukailtu kuva yksilön kulttuuri-identiteetistä. Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti – Merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Teoksessa Kulttuuri-identiteetti ja kasvatus. Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena, toim. Laine, M. Saatavissa: https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf [viitattu 2.2.2016].

Kuva 4. Monikulttuuristen lasten määrä Kouvolan päivähoiton yksiköissä. Nikkanen, M., Pulli, O. & Kettunen, A. 2015. PowerPoint-diaesitys. Kouvolan kaupunki.

Kuva 5. Eri kulttuuritaustaa olevien lasten määrä opinnäytetyön tilaajapäiväkodissa tammikuussa 2016. Pakarinen, P. Päiväkodin johtaja. Haastattelu 20.1.2016. Kouvola: Haanojan päiväkot.

LUPA HAASTATTELUAINEISTON KÄYTÖLLE OPINNÄYTETYÖSSÄ

Haastattelusuostumus

Suostun Marja Linnalan opinnäytetyöhön liittyvään haastatteluun, jossa kerätään tietoja eri kulttuuritaustaa edustavien perheiden merkki- /juhlapäiväperinteistä. Aineisto käsitellään luottamuksellisesti ja vastaajien henkilöllisyys ei käy selville, ainoastaan kulttuuritausta, jota he edustavat.

Päivämäärä ja allekirjoitus

HAASTATTELULOMAKE

Merkkipäiviin liittyvät kysymykset eri kulttuuritaustaa oleville perheille

1. Mitä merkki- /juhlapäiviä vietätte omassa kulttuurissanne?
2. Mitkä ovat teidän perheenne tärkeimpiä merkki- /juhlapäiviä, joita haluatte säilyttää ja välittää lapsillenne omasta kulttuurista?
3. Miten vietätte niitä? Mitä perinteisiä tapoja merkki- /juhlapäivään liittyy?
4. Vietättekö suomalaiseen kulttuuriin liittyviä merkki- /juhlapäiviä?
Jos vietätte, niin mitä?
5. Miten toivoisitte huomioitavan oman kulttuurin merkki- /juhlapäiviä päivä-
hoidossa?

KULTTUURIPERINNETTÄ YMPÄRI VUODEN

Kevät

Kesä

Talvi

Syksy

SISÄLLYS

LUKIJALLE	1
ELOKUU	2
SYYSKUU.....	3
LOKAKUU.....	4
LOKA-MARRASKUUN VAIHDE	6
MARRASKUU.....	8
JOULUKUU	9
JOULU-TAMMIKUUN VAIHDE	13
TAMMIKUU.....	15
HELMIKUU	16
MAALISKUU	20
MAALIS-HUHTIKUUN VAIHDE	21
TOUKOKUU	25
KESÄKUUN.....	28
HEINÄKUUN	30
ERI KULTTUURITAUSTAISTEN KALENTERIEN LIIKKUVAT JUHLAPYHÄT	31

LUKIJALLE

Tässä monikulttuuristen merkkipäivien vihkosessa on kerrottu lyhyesti suomalaisessa almanakassa olevien merkkipäivien ajankohdista, liputuspäivistä sekä niiden merkityksestä kansalaisille. Lisäksi vihkosessa on huomioitu ja kerrottu opinnäytetyön tilaaja päiväkodin eri kulttuuritaustaisten asiakasperheiden merkityksellisistä juhlapäivistä ja niihin liittyvistä juhlaperinteistä. Kulttuurinen moninaisuus on siis rajattu.

Tämän vuotuisten merkkipäivien almanakka alkaa totutusta poiketen elokuusta, jolloin käynnistyy myös varhaiskasvatuksen uusi toimintakausi. Suomalaisessa almanakassa perinteiset merkkipäivät jakaantuvat kolmen teeman mukaan, joita ovat uskonnolliset juhlapäivät, yhteiskunnan nimeämät merkkipäivät sekä luontoon liittyvät merkkipäivät. (Korolainen & Tulusto 2014, 4–5).

Maailmassa on käytössä erilaisia ajanlaskutapoja, joista yleisimmät ovat juliaaninen, gregoriaaninen, islamilainen, kiinalainen, juutalainen, hindujen sekä buddhalaisten kalenteri. Suomen ajanlasku noudattaa gregoriaanista kalenteria, joka on maailmalla laajimmin käytössä oleva kalenteri katolisissa, ortodoksisissa ja protestanttisissa maissa. Kalenterivuoden pituus perustuu kuun kiertoaikanaan auringon ympäri, joka kestää noin 365 päivää. Epätarkkuutta korjataan joka neljäs vuosi, jolloin on karkausvuosi ja vuosipäiviä 366. Epätarkkuuden vuoksi laskiainen ja pääsiäinen eivät pysy vuosittain samoilla paikoilla, vaan liikkuvat. Meidän kristillinen ajanlasku alkaa Jeesuksen syntymästä. (Tähtitieteellinen yhdistys Ursa.)

Islamilainen kalenteri seuraa tarkasti kuun kiertoa ja kuuvuodessa on 11 päivää vähemmän kuin gregoriaanisessa kalenterissa, joten merkkipäivien ajankohdat liikkuvat vuosittain. En ole sijoittanut niitä sen vuoksi vuosiympyrään, vaan kerron niistä tässä tekstissä sekä lopputekstissä. Tietoa liikkuvien merkkipäivien ajankohdista saa vuosittain internetin välityksellä. (USKOT -foorumi ry.)

Islamilaisten ajanlasku alkaa Muhammedin paosta Medinaan vuonna 622. He elivät siis vuotta 1393, kun me elämme vuotta 2015. Heillä perjantai on viikoittainen juhlapäivä, jolloin suku kokoontuu rukoilemaan. Vuoden tärkeimmät juhlapäivät ovat uhr juhla sekä paastonpäättymisjuhla. Muita islamilaisille merkityksellisiä juhlia ovat uusi vuosi, ashura, profeetan syntymän muistopäivä, ramadan-kuukausi, koraanin yö sekä arafa(t)-päivä eli pyhiinvaelluspäivä. Islamilaisten kuukausia on 12, jotka ovat muharram, safar, rabi, al-awwal, rabi al-thani, jumada al-ula, jumada al -thani, rajab, shaban, ramadan, shawwal, dhu al-qada sekä dhu al-hijjah. (USKOT -foorumi ry.)

ELOKUU

- Elokuun viimeisenä viikonloppuna vietetään Venetsialaisia, mökki- ja kesäkauden päättäjäisiä. Juhlan perinteisiä elementtejä ovat herkuttelu ystävien seurassa rannalla poltettavien kokkojen tai ulkotulien äärellä. (Korolainen & Tulusto 2014, 123.)

SYYSKUU

- 8.9. on kansainvälinen lukutaitopäivä. YK: n koulutus- ja tiedejärjestö Unesco haluaa muistuttaa teemapäivällä jokaisen oikeudesta oppia lukemaan ja pyrkii edistämään 57 miljoonan lapsen pääsyä kouluun. (Korolainen & Tulusto 2014, 127.)
- 21.9. vietetään kansainvälistä rauhanpäivää, jolla YK haluaa muistuttaa rauhan tärkeydestä sekä sotien lopettamisesta. YK: n pääsihteeri soittaa päämajan rauhankelloa päivän kunniaksi. Suomessa on julistettu koulurauhaa alkusyksyllä jo yli 20 vuoden ajan kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Korolainen & Tulusto 2014, 128.)

Varhaiskasvatuksessa voitaisiin samalla tavalla julistaa päiväkotirauha.

- 22.9. on autoton päivä eli auton vapaapäivää. Teemapäivä on kansainvälinen ja sillä halutaan herätellä aikuisten autoilun tarpeellisuutta perustuen ympäristöpäästöihin ja liikunnan tärkeyteen. (Korolainen & Tulusto 2014, 130.)
- 22.–23.9. vietetään syyspäivän tasausta, jolloin yö ja päivä ovat yhtä pitkiä koko maapallolla auringon siirtyessä päiväntasaajan pohjoispuolelta eteläpuolelle (Korolainen & Tulusto 2014, 131).
- 29.9. on Mikkelinpäivä, joka muinoin oli suuri sadonkorjuun ja kesätöiden päättymisjuhlaa muun muassa markkinoiden ja tanssien merkeissä. Nykyisin mikkelinpäivää vietetään kristillisenä kirkkopyhänä lasten ja suojelevien enkeleiden päivänä. Päivä on nimetty myös pyhäkoulun päiväksi. (Korolainen & Tulusto 2014, 133.)

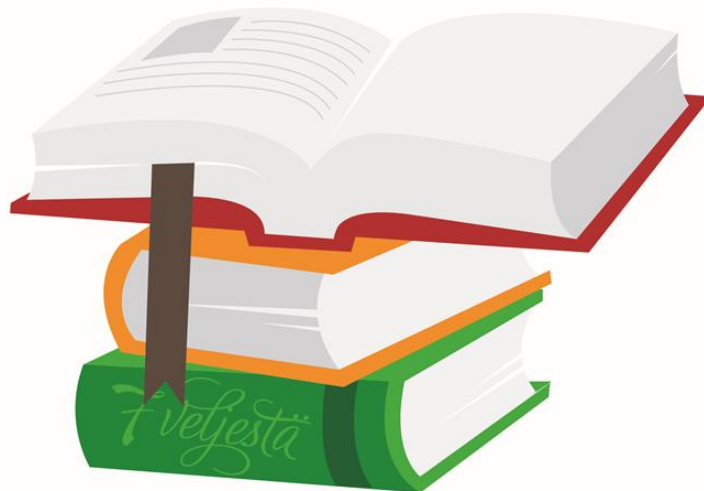
LOKAKUU

- 4.10. on maailman eläinten päivä, jota edeltää eläinten viikko. Teema herättelee ihmisiä tutustumaan eläinten elämään ja suojelemaan eläimiä. Päivä on kansainvälinen ja ihmiset viettävät sitä kansallisuudesta ja uskonnosta riippumatta. Teemapäivä perustuu ympäristötutkijoiden päätökseen vuodelta 1931 ja Suomeen päivä juurtui vuonna 1959. (Korolainen & Tulusto 2014, 134.)

Päiväkodissa voitaisiin järjestää koko perheen lemmikkieläintapahtuma, johon perheet saisivat tuoda lemmikkieläimiään näytille tutustuen samalla toisiin perheisiin.

- 10.10. vietetään Aleksis Kiven päivää (1834–1872) sekä suomalaisuuden ja kirjallisuuden päivää. Aleksis Kivi kirjoitti ensimmäisen suomenkielisen romaaninsa, Seitsemän veljestä. Samasta teoksesta ovat tulleet tutuiksi myös Oravan laulu sekä Seitsemän miehen voima. (Korolainen & Tulusto 2014, 136–137.)

Päiväkodeissa Aleksis Kiven päivää voi viettää kirjaviikko-temalla. Lapset saavat tuoda kotoaan mieleisensä kirjan ja niitä luetaan pitkin viikkoa.

- 15.10. on Maailman käsienpesupäivä, Unicefin alulle laittama tempaus, jolla halutaan korostaa käsienpesun tärkeyttä kaikkialla maailmassa (Korolainen & Tulusto 2014, 138).

- 15.10 vietetään myös kansainvälistä näkövammaisten päivää (Koivula 2000b, 94). Päivän teemaa voisi toteuttaa rakentamalla lapsille aistiseikkailu joko pienimuotoisesti yhteen huoneeseen tai laajemmassa mittakaavassa eri huoneisiin, jolloin keskittyminen olisi taattu. Aistiseikkailun avulla lapsi saisi tutustua erilaisiin aistielämyksiin hyödyntämällä eri aistejaan, kuten paljasjaloin kävelyä erilaisilla pintamateriaaleilla, tuoksupurkkeja haistelemalla ja arvaamalla erilaisten ääninäytteitä. Aistiseikkailua voisi toteuttaa koko viikon ajan sekä mainostaa myös vanhemmille elämyspisteisiin tutustumista yhdessä lapsensa kanssa.
- 16.10. on maailman nälkäpäivä, joka on YK:n yksi teemapäivistä. Sillä halutaan muistuttaa kaikkia ihmisiä, erityisesti päättäjiä, sadoista tuhansista nälkää kärsivistä ihmisistä maapallolla. Punainen Risti kerää varoja nälkää näkeville sekä katastrofiraastoon suurimmalla keräyskampanjallaan, Operaatio Nälkäpäivällä, vapaaehtoistyövoimin. (Korolainen & Tulusto 2014, 139.)
- 18.10 vietetään kansallista satupäivää Suomen Teatterit -yhdistyksen aloitteesta vuodesta 2008 lähtien. Tempauksessa voivat olla mukana kaiken ikäiset vauvasta vaariin; osallistujat pääsevät kuulemaan ja nauttimaan mieleenpainuvista elämyksistä sadun lumoissa vaikkapa satukutsuilla. (Korolainen & Tulusto 2014, 141.)
- Lokakuun kolmas lauantai on nimetty isovanhempien päiväksi vuodesta 1985 lähtien. Nimityksen taustalla on Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto, joka haluaa muistuttaa isovanhempien ja jälkikasvun suhteen tärkeydestä molemmille ikäpolville. (Korolainen & Tulusto 2014, 144.)
Isovanhempien päivän läheisyydessä lasten isovanhemmat voitaisiin kutsua päiväkodille nauttimaan yhteisestä lauluhetkestä, jossa laulettaisiin ja leikittäisiin perinteisiä laululeikkejä.

LOKA-MARRASKUUN VAIHDE

- 21.10. on Somalian kansallispäivä. Päivä on jäänyt vähäiselle huomiolle pitkään jatkuneen sisällissodan vuoksi. (Kotka 2007, 85–86.)

Päivää voi juhlistaa dhudhumaalasho- eli yhteinen piilo -leikillä, joka on perinteinen somalialainen leikki. Yksi lapsista valitaan piiloutujaksi ja toiset saavat tulla hakemaan häntä tietyn merkin kuultuaan. Aina, kun joku lapsista löytää piiloutujan, menee hän piiloutujan seuraksi pysytellen hiljaa. Leikin päätteeksi kaikki lapset ovat samassa piilossa. Aniga ma iqabaun kartd eli Minua et kiinni saa -leikki muistuttaa Kuka pelkää mustekalaa -leikkiä. Leikissä on kiinniottajan lisäksi 1–2 pelastajaa leikkijöiden määrästä riippuen. (Kotka 2007, 85–86.)

- 27.10. on kansainvälinen nallepäivä, joka on nimetty Yhdysvaltain presidentin Theodor (Teddy) Rooseveltin mukaan. Päivää on juhlittu Suomessa 1990-luvun lopulta lähtien. (Koivula 2000b, 114.) Nallepäivän kunniaksi voidaan päiväkodissa järjestää vaikkapa nalle-kutsut.

- 31.10.–6.11. välinen lauantai on pyhäinpäivä, vanha kristillinen kirkkopyhä. Silloin kunnioitetaan ja muistellaan poisnukkuneita. Kyseisenä päivänä kunnioitetaan myös pyhimyksien ja marttyyrien muistoa. Pyhäinpäivänä on tapana käydä omaisten haudoilla ja sytyttää kynttilä. (Korolainen & Tulusto 2014, 156.)
- 1.10.–6.11. pyhäinpäivän aattona on halloween, joka on lähinnä lasten karnevaalijuhla. Juhla on lähtenyt Irlannista ja levinnyt Amerikkaan, josta sen vietto on yleistynyt ympäri maailman. Halloween-päivänä pukeudutaan pelottavan näköisiksi ja nautitaan herkuista. Kurpitsalyhdyt, kummitukset, lepakot ja hämähäkit kuuluvat olennaisesti tähän karnevaaliin. (Korolainen & Tulusto 2014, 154.)

MARRASKUU

- 6.11. on ruotsalaisuuden päivä, svenska dagen. Suomi on kaksikielinen maa ja Suomessa asuu 290 000 ruotsia äidinkielenään puhuvaa kansalaista. Juhlapäivänä päiväkodissa voi laulaa tuttuja lauluja suomeksi ja ruotsiksi sekä lukea ruotsinkielisten kirjailijoiden kuten Astrid Lindgrenin tai Tove Janssonin satuja. (Korolainen & Tulusto 2014, 157.)
- 10.11. vietetään Martinpäivää, jolla on ainakin kolme juhinnan aiheita: se on ollut perinteisesti yksi satokauden päätösjuhlapäivä sekä kristinuskoon liittyvien Pyhän Martinus Toursin ja Martin Lutherin mukaan nimetty muistopäivä. Martinpäivä on Virossa edelleen suuri juhlapäivä, jolloin ihmiset vierailevat toistensa luona herkutellen hanhenpaistilla ja kokoontuvat iloisiin markkinatapahtumiin. (Korolainen & Tulusto 2014, 158.)
- Marraskuun toisena sunnuntaina vietetään isänpäivää vuodesta 1949 lähtien. Perinne on lähtöisin Amerikasta, missä eräs rouva Dodd osoitti leskeksi jääneelle isälleen kiitollisuutta perheen lasten kasvatuksesta. (Korolainen & Tulusto 2014, 159).
- 16.11. on kansainvälinen suvaitsevaisuuden päivä, jota on vietetty vuodesta 1996 lähtien YK:n päätöksen nojalla (Suomen YK-liitto 2015).
- 20.11. on kansainvälinen lapsen oikeuksien päivä eli lapsenpäivä, joka on nimetty YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen hyväksymisen kunniaksi. YK haluaa muistuttaa nimikkopäivällä lapsen oikeuksista ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä Suomessa että muualla maailmassa. (Unicef.)

JOULUKUU

-
 6.12. on perinteisesti juhlittu Suomen itsenäisyyspäivää vuodesta 1917 lähtien. Päivää vietetään suomalaisuutta arvokkaasti juhlien ja esittäen kunnianosoituksia sotiemme veteraaneille ja lottanaisille. Sankarihaudoille käydään sytyttämässä kynttilöitä ja useilla sankarihaudoilla on sotilaallinen kunniavartio paikalla. Kodeissa sytytetään itsenäisyyden kunniaksi kaksi sinivalukoista kynttilää ikkunalle illalla kello kuuden ja kahdeksan väliseksi ajaksi. Presidentinlinnassa vietetään itsenäisyyspäivän juhlaa presidentin kutsuvieraiden kanssa, jota kansalaiset seuraavat televisiosta omilla kodeissaan. (Korolainen & Tulusto 2014, 166.)
-
 8.12. juhlitaan Jean Sibeliuksen (1865–1957) päivää, suomalaisen musiikin päivää. Sibelius on Suomen kansallissäveltäjä, jonka teokset ovat nostaneet maamme kansallistunnetta ja ilmentäneet suomalaisuutta vaikuttavalla tavalla: muutamia esimerkkejä hänen merkkiteoksistaan ovat Finlandia-hymni, En etsi valtaa loistoa sekä On hanget korkeat nietokset. Hänen vaikutuksensa suomalaiseen

kansallisylpeyteen on ollut vahva jo hänen eläessään Suomessa; tämän todistaa hänen nimensä käyttö monissa eri yhteyksissä, kuten kaupunkien paikannimissä, oppilaitosten- ja kilpailujen nimissä, monumentissa sekä sadan markan setelissä. Sibelius on kansainvälisen arvostuksensa ja julkisuutensa ansiosta pysynyt Suomen kaikkien aikojen tunnetuimpana säveltäjänä. Sibeliuksen merkkipäivä on omistettu myös kaikille suomalaisen musiikin tekijöille ja esittäjille. (Korolainen & Tulusto 2014, 169.)

Päivää voi viettää esimerkiksi järjestämällä levyraati, jossa kuunnellaan äänitteitä erilaisista musiikkilajeista ja äänestetään niistä mieluisin musiikkiäänite.

- 13.12. vietetään Lucian päivää, valon ja joulunodotuksen juhlaa. Alkuperäinen valontuoja oli hyväsydäminen, sisilialainen Lucia-tyttö, joka kuoli kristinuskon vuoksi vuonna 304. Päivää juhlistetaan tunnussäveltä laulavalla kulkueella, jota johtaa Lucia-neito seuranaan muitakin valkoisiin mekkoihin pukeutuneita neitoja kynttiläkruunut päässä. Kulkueessa on lisäksi mukana tähtipoikia. He vierailevat vanhainkohteissa ilahduttamassa iäkkäitä ja sairaita ihmisiä. Juhlan viettämiseen liittyvät lussepullat eli sähramilla värjätyt, ässänmuotoiset ja rusinalla koristellut leivonnaiset. (Korolainen & Tulusto 2014, 173.)

Lapsiryhmä voisi vierailla Lucia-päivän tienoilla palvelukeskuksessa laulamassa jouluisia lauluja iäkkäille.

- 21. tai 22.12. on talvipäivänseisaus, jolloin päivän pituus on lyhyimmillään auringon ollessa kauimpana etelässä. Tähtitieteilijöiden mukaan talvi alkaa vasta talvipäivänseisauksesta ja jatkuu kevätpäivän tasaukseen saakka. (Korolainen & Tulusto 2014, 176.)
- 21.12. on Tuomaanpäivä, jolloin perinteisesti julistetaan joulun aika alkaneeksi. Tällöin julistetaan usein joulurauha myös metsänväelle. Lasten kanssa voi tehdä lyhtyretken metsään ja viedä eläimille sopivaa ruokaa, kuten porkkanaa ja leipäpaloja, ja koristella niillä sopiva kuusi. (Ojanen 2007, 63–64.)

- 24.12. on jouluaatto, jolloin Turun tuomiokirkosta julistetaan joulurauha klo 12 perinteisin menoin. Jouluun liittyy kristillisen perinteen lisäksi ennen joulua vietettyjen juhlien, kuten kekrin, perinteitä. (Korolainen & Tulusto 2014, 177.)
- 25.12. juhlietaan joulupäivää eli Jeesuksen syntymäjuhlaa. Joulupäivänä luetaan Jouluevankeliumia uudesta testamentista ja kuunnellaan evankeliumin tarinoita laulujen muodossa, kuten Enkeli taivaan -virsi. Aiemmin joulukirkko kuului olennaisesti joulupäivän perinteeseen. (Korolainen & Tulusto 2014, 186.)
- 26.12. vietetään Tapaninpäivää, joka tulee sanasta Stefanos. Hän oli ensimmäinen kristinuskon vuoksi surmansa saanut marttyyri Jerusalemissa. Suomessa Tapani on ollut hevosmiesten ja hevosten suojelija, joka selittää tapaninpäivän rekiajeluperinnettä. Tapahtumaan liittyi lisäksi tapaninpukiksi olkilyhteillä peitelty nuori mies, jota kuljetettiin talosta toiseen arvuuttaen tämän henkilöllisyyttä. Tapaninpäivänä pojat pyysivät tytöiltä tapaninlankaa: tytöt antoivat joko vihreää tai punaista lankaa, joka

käärrittiin pojan pipon ympäri. Sillä tavalla pojat kilpailivat tyttöjen suosiosta. (Korolainen & Tulusto 2014, 186.)

- 28.12. on viattomien lasten päivä. Muistopäivä kertoo Jeesus-lapsen pelastumisesta sekä Betlehemin lapsiuhreista, jotka Herodes halusi hävittää antaessaan käskyn surmata kaikki vastasyntyneet poikalapset. Viattomien lasten päivä muistuttaa myös nykyajan lapsista, jotka joutuvat elämään kurjuudessa ja pelon vallassa. Herodeksella on rooli myös tiernapojissa eli tähtipojissa. Tiernapojat olivat Betlehemin tapahtumista laulavia opiskelijaryhmiä, jotka keräsivät esiintymisillään rahaa koulunkäyntiin joululomansa aikana. (Ojanen 2007, 67.)

JOULU-TAMMIKUUN VAIHDE

- 31.12. on uudenvuodenaatto, jolloin vuosi vaihtuu kristinuskonnollisissa maissa. Eri uskontokunnilla, kuten islaminuskoisilla ja kiinalaisilla, saattaa olla eri ajanlaskun aloituksen lisäksi eri aikaan sijoittuva ja vuosittain vaihtuva vuodenvaihteen ajankohta. Suomessa uudenvuodenviettoon on 1600-luvulta lähtien liitetty tapoja, jotka ovat sekoituksia kekriperinteistä, kuten ennustuksia, uskomuksia ja taikuuksia. Nykyisin vuodenvaihteen perinteisiin kuuluvat lisäksi ilotulitteet, tinojen valaminen, nakit ja perunasalaatti sekä ystävien seurassa valvominen keskiyöhön saakka. Ilotulitteiden ampumisen perinne on peräisin Kiinasta, missä uskottiin ilotulitteiden karkottavan pahat henget. (Korolainen & Tulusto 2014, 8–9.)

Tinoja tarkastellaan uuden vuoden päivänä tinojen varjokuvien avulla. Tinan rosoisuus tietää rikkautta, lintu onnea, laiva ja lentokone ennustavat puolestaan matkaa. Kruunu enteilee mainetta ja kunniaa (Korolainen & Tulusto 2014, 9).

- 1.1. on uudenvuodenpäivä, joka on kristillisen uskon mukaan Jeesuksen nimenannon päivä. Suomen presidentti pitää perinteisesti puheen kansalaisille uudenvuodenpäivänä kertoen maan tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. (Korolainen & Tulusto 2014, 8–9.)

Lasten kanssa voi tehdä rakettitaidetta kastelemalla hammasharjaa askarteluväri-seokseen ja rapsuttamalla harjaksia tummaa kartonkia vasten. Taideteokseen voi halutessa lisätä askarteluhilettä.

- Venäläiset viettävät uutta vuotta, novyi god, samaan aikaan kuin me suomalaiset. Uuden vuoden aattona he juhlivat vanhaa vuotta ja vuoden vaihtuessa uutta vuotta. Juhla on venäläisille vuoden suurin ja sitä juhlittiin ennen 14 lomapäivän ajan. Nykyisin he juhlivat uutta vuotta viiden lomapäivän ajan. (Teemahaastattelun aineistoa 2016.) Perinteeseen kuuluu lahjoja tuova pakkasukko (Ded Moroz) ja lumityttö (snegurotshka) sekä koristeltu kuusi. Sinisiin pukeutunut pakkasukko on kuin joulupukki, joka liikkuu kolmen hevosen rekitroikalla jakaen lapsille lahjoja. Myös siniseen pukeutunut vaaleahiuksinen ja pitkäletkinen lumityttö tai lumihiihtäletytty on erään tarinan mukaan pakkasukon lapsenlapsi ja kulkee siksi pakkasukon mukana. Venäläiseen uudenvuodenjuhlaan kuuluu olennaisesti herkullinen juhlapöytä ystävien seurassa. Tarjolla on lihan, kanan tai kalkkunan lisäksi kaviaaria sekä tietynlaisia salaatteja. Suomessa asuvat venäläisperheet juhlistavat uutta vuotta kokoontumalla suvun kanssa yhteen ja syömällä hyvin. Usein pakkasukko tuo lahjat jo jouluna koristellun kuusen alle. (Teemahaastattelun aineistoa 2016).

Hyvää uutta vuotta toivotetaan venäläisittäin ”s novym godom”. Venäläiset kuuluvat useimmiten ortodoksiseen kirkkoon. He viettävät joulua vanhan juliaanisen kalenterin mukaisesti seitsemäntenä päivänä tammikuuta. Aiheeseen sopivaa luettavaa lapsille löytyy L. Veronikan (1986) teoksesta Lumityttö sekä M. Pesosen (1981) suomennos teoksesta Tulilintu. (Korolainen & Tulusto 2014, 12.)

TAMMIKUU

- 6.1. on loppiainen, jolloin joulunaika päättyy. Kristinuskon mukaan loppiaista viete-
tään vastasyntyneen Jeesuksen luo vaeltaneiden itämaan tietäjien kunniaksi. Päivä
on myös kristillisen lähetystyön päivä, joka kuvaa kristinuskon levinneisyyttä itä-
maan tietäjien levittämän tiedon tavoin. Muualla maailmassa loppiaainen on merkit-
tävämpi juhlapyhä kuin meillä Suomessa; monissa maissa perinteisiin kuuluu olen-
naisesti itämaan tietäjien kulkue ja lahjojen antaminen. Suomessakin perinteisiin
kuuluu tiernapojat, mutta nykyisin heidän esiintymisiä nähdään vain ennen joulua.
Lapsille sopiva luettava aiheesta on Mauri Kunnaksen kirjoittamassa teoksessa Koi-
ramäen Martta ja tiernapojat. (Korolainen & Tulusto 2014, 14.)
- 13.1. on Nuutin päivä. Vanhan sananlaskun mukaan hyvä Tuomas joulun tuopi, pa-
ha Nuutti pois sen viepi. Joulun päättymistä juhlittiin aikoinaan syömällä syötävät
joulukoristeet sekä viimeiset jouluherkut. Joulurauhan päättymistä juhlistettiin pu-
kemalla nuoret pojat nuuttipukeiksi, jonka jälkeen he kiersivät käytöstapoja uhmaten
talosta toiseen pyytäen herkkuja ja juomista. Nykyisin nuuttipukkiperinne on säilynyt
Länsi-Suomessa, missä lapset kulkevat satuhahmoiksi pukeutuneina esittäen laulu-
ja, vitsejä ja arvoituksia saadakseen talonväeltä karkkeja. (Korolainen & Tulusto
2014, 17.)

Kili kili pukki -leikki on vanha suomalainen perinneleikki, joka sopii hyvin Nuutin päi-
vään. Yksi lapsi valitaan kilipukiksi, joka kiertää toisten lasten muodostamaa piiriä.
Samalla lorutellaan yhdessä:

*”Kili, kili, pukki,
vanha vuohipukki!
Kuinka monta sarvea
pukilla on tallella”*

Kun loru loppuu, kilipukki pysähtyy ja näyttää kohdalle osuvan lapsen pään yläpuo-
lella ”sarvia” eli yhdestä viiteen sormea. Kohdalle osunut lapsi yrittää arvata ”sar-
vien” lukumäärän ja onnistuessaan hän pääsee seuraavaksi kilipukiksi.

HELMIKUU

- 5.2. on Johan Ludvig Runebergin (1804–1877) päivä. Hän on Suomen kansallisrunoilija sekä monien laulujen kuten Maamme-laulun, Porilaisten marssin ja monien virsien, kuten Mä silmät luon ylös taivaaseen, sanoittaja. Hän on edistänyt suomen kielen asemaa suomalaisuutta kuvaavalla kirjallisuudella ja kirjoittamalla suomen kielellä. Runebergin kirjailijavaimo, Fredrika, on luonut runebergintorttuleivoksen, josta on tullut suosittu perinne Runebergin päivänä myös lasten leipomina päiväkodeissa.

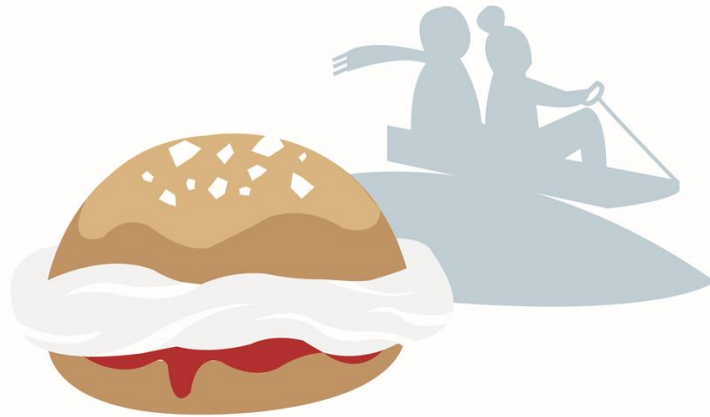
Päiväkodissa lapset voivat juhlistaa päivää leipomalla runebergin torttuja ja tutustumalla Mauri Kunnaksen teoksiin Koiramäen Martta ja Ruuneperii. (Korolainen & Tulusto 2014, 22–24.)

- 6.2. on saamelaisten kansallispäivä. Saamelaisia asuu Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Venäjällä. Suomessa asuu noin 9 000 saamelaista, joilla on virallinen oikeus saamen kielen käyttöön Pohjois-Suomen alueella. Saamelaisia asuu kuitenkin yli puolet väestöstä Pohjois-Suomen ulkopuolella. Heillä on oma lippu, kieli ja kansallislaulunsa. Saamelaisväestö on ainoa EU:n alkuperäiskansa. Aiheeseen sopivia kirjoja ovat muun muassa Lentonoidan poika. Saamelaisia satuja (Aikio, A. ja Aikio, S. 1978.) sekä Taikarumpu kertoo. Lapin-aiheisia satuja (Laulajainen, L. 1980.) Sanomalla buerre beaivi voit toivottaa saameksi hyvää päivää ja kiittää sanomalla giitu. (Korolainen & Tulusto 2014, 25.)

Lasten kanssa voi tehdä revontulitaidetta käyttäen apuna erilaisia menetelmiä kuten kuivapastelliituja sekä kaarevia tunturin muotoja tummalle kartongille.

- 14.2. vietetään ystävänpäivää, joka on tullut Suomeen valistus- ja avustusjärjestöjen välityksellä Yhdysvalloista. Alun perin ystävänpäivää on vietetty Pyhän Valentinuksen, rakastavaisten suojelijan muistoksi sekä rakastavaisten juhlapäivän kunniaksi. Meillä Suomessa kyseinen päivä on muovautunut alkuperäisestä omaan kulttuuriimme sopivaksi ja saanut suosiota ystävänpäivänä. (Korolainen & Tulusto 2014, 29.)

- Seitsemän viikkoa ennen pääsiäistä vietetään laskiaista. Aikoinaan laskiaisena laskettiin koko kylän voimin mäkeä huutaen samalla erilaisia laskiaisloruja. Mitä pitemmälle kelkka luisti, sitä pitempiä pellavia oli tiedossa tulevalla kasvukaudella. Laskiaisen perinneleikkeihin on kuulunut myös kengänlennätys jalkojen välistä taaksepäin, jonka perusteella ennustettiin tulevaisuutta. Laskiaisena päättyi naisten kehruutyö pellavien ja muiden kangasmateriaalien työstämisessä. Laskiaistiistaina syödään perinteisesti hernekeittoa, johon aikoinaan laitettiin siansorkkia lisäämään rasvapitoisuutta lähenevän paaston vuoksi. Laskiaispullat ovat saaneet alkunsa roomalaiskatolisesta paastoa edeltävästä perinteestä. Laskiaisella on myös uskonnollinen merkitys, sillä laskiainen tarkoittaa laskeutumista paastoon. Paastolla kunnioidaan Jeesuksen 40 päivän paasto aikaan erämaassa. Ortodoksit ja katolilaiset pidättäytyvät lihasta paaston aikana. (Korolainen & Tulusto 2014, 31, 34.)

Esimerkki laskiaisrunosta:

”Lipo, lipo liinoi,

pitkiä ja hienoi,

kuin on pitkät kelkan jäljet

yhtä pitkät pellavat.” (Kotka 2007, 35).

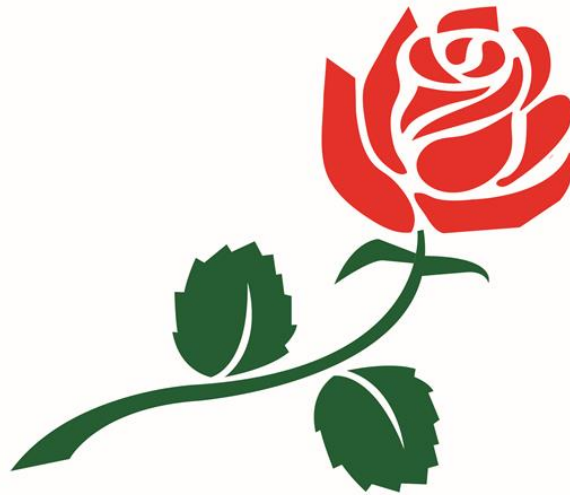

- Venäläiset viettävät laskiaista, Maslyanitsa [maslenitsa], samaan aikaan suomalaisten kanssa. Heille laskiainen merkitsee auringon ja kevään vastaanottamisen juhlaa. Juhlaviikko on kolmiosainen, sillä alkuviikko herkutellaan täytetyillä blineillä, torstaina hassutellaan eläin- ja naamiaisasuilla sekä pukeutumalla kansallispukuihin. Juhlissa on perinteisesti heinistä valmistettu iso nukke, joka poltetaan juhlien päätteeksi. Liekkien korkeuden ja kuumuuden uskottiin enteilevän tulevan kesän säätä. Juhlan aikaan on tapana antaa lahjoja läheisille. (Kotka 2007, 38.)

Päiväkodissa askarteluideana voi valmistaa maatuskanuken pahvista esimerkiksi kartiomallisena kartongista.

- 24.2. on Viron kansallispäivä.
- 28.2. juhlitaan Kalevalan päivää, suomalaisen kulttuurin päivää. Kalevala on Suomen kansalliseepos eli kerronnallinen runoteos muinaisten esi-isiemme ja -äitiemme ajoilta. Ensimmäinen teos on vuodelta 1835 ja lopullisessa Kalevalassa on 50 runoa. Kalevalan tarina etenee vaiherikkaasti hyvien ja pahojen taisteluna. Kalevala on kansainvälisestikin arvostettu teos ja sitä on käännetty 61 eri kielelle (Kalevalaseura 2010.) Elias Lönnrot keräsi eepoksen aineiston ja kirjoitti sen luetta-vaan muotoon. Lönnrot oli myös merkittävä Suomen kielen kehittäjä. Kalevalaan voi tutustua Mauri Kunnaksen kirjoittaman Koirien Kalevalan (2006) sekä Kirsti Mäkinen Suomen lasten Kalevalan (2002) avulla. (Korolainen & Tulusto 2014, 35).

MAALISKUU

- 8.3. on kansainvälinen naistenpäivä, jota on juhlistettu meillä Suomessa 1990 lähtien. YK suositteli 1975 lähtien naistenpäivän viettoa naisten tasa-arvon ja oikeuksien toteutumiseksi kuten oikeus käydä koulua. Venäjällä naistenpäivä on kansallinen vapaapäivä ja arvostettu juhlapäivä, jolloin naisia ja tyttöjä huomioidaan kotona, koulussa ja työpaikoilla. (Korolainen & Tulusto 2014, 40.)
- 19.3. on Minna Canthin (1844–1897) päivä, tasa-arvon päivä. Hän on ajanut aktiivisesti naisten ja miesten välistä tasa-arvoa kouluttautumisessa, työn teossa ja oman rahan käytössä. Hän ajoi myös köyhien asioita vaatien tasa-arvoisuutta suhteessa varakkaisiin. (Korolainen & Tulusto 2014, 41.)
- 20. tai 21.3. on kevätpäiväntasaus, jolloin yön ja päivän pituus on yhtä pitkä. Tähtitieteilijöiden mukaan kevät alkaa kevätpäiväntasauksesta ja silloin onkin hyvä aloittaa luonnon tarkkailu ja lähteä luontoretelle. (Korolainen & Tulusto 2014, 42.)
- 23.3.–28.3. välisenä sunnuntaina vietetään Marian ilmestymispäivää, Jeesuksen äidin kunniaksi sekä hänen saaman tiedon syntyvästä lapsestaan. Kyseinen päivä on ollut aikoinaan tärkeä päivä sääennusteiden tekemisessä. (Korolainen & Tulusto 2014, 44–45.)

MAALIS-HUHTIKUUN VAIHDE

- Pääsiäinen on kirkkopyhistä vanhin ja sitä vietetään Jeesuksen ristiinnaulitsemisen ja kuolleista ylösnousemisen muistoksi. Se sijoittuu maalishuhtikuun vaihteeseen, sillä pääsiäisellä ei ole pysyvää ajankohtaa. Ajankohta määräytyy kuun kierron mukaan 22.3.–26.4. väliselle ajalle siten, että kevätpäivän tasauksesta seuranneen täyden kuun jälkeisenä sunnuntaina vietetään pääsiäistä. (Vilkuna 1998, 74.)

- Palmusunnuntai eli virpomissunnuntai aloittaa pääsiäisen juhlinnan ja sitä seuraa hiljainen viikko, jonka päivillä on perinteiset nimensä: malkamaanantai/maitomaanantai, tikkutiistai/tiukutiistai/takkutiistai, kellokeskiviikko, kiirastorstai/kierotorstai, pitkäperjantai, lankalauantai, sukkasunnuntai/ensimmäinen pääsiäispäivä ja pälkköpääsiäinen/ toinen pääsiäispäivä. Ennen vanhaan pitkäperjantaina, surun päivänä, täytyi pysytellä kotiloissa ja jopa hymyily oli kiellettyä. (Ojanen 2007, 21–22.) Lankalauantain vastainen yö on perinteen mukaan ollut noitien yö, jolloin kansa uskoi pääsiäisämmien ja trullien lentelevän ja tekevän pahojaan karjalle. Paholainen piti noitia pauloissaan ja jatkoi noitien taikomissopimuksia Kyöpelin-

vuorelle tuotuja ryöstösaaliita vastaan. Pääsiäistulilla ja -kokoilla karkotettiin ja peloteltiin noitua erityisesti navettojen läheisyydessä. (Jokipaltio 2003, 57–59.)

Pääsiäisaamun auringon paiste, ”tanssi”, ennustaa hyvää vuotta kun taas sateinen sää enteilee huonoja ilmoja kesäksi (Jokipaltio 2003, 60).

- Virpomaperinne on peräisin osaksi Jeesuksen ensimmäisen pääsiäisen tapahtumista, jossa ihmiset heittivät palmun oksia Jeesuksen kulkemalle tielle. Pajunoksat ovat myös vertauskuva varhain keväällä havaittavan uudelle elämälle ja kasvun merkeille, joista yksi esimerkki on pajunkissat. Lisäksi Karjalassa emännät virpoivat karjansa lasten jättämällä koristelluilla pajunoksilla, ja paimenet ajoivat samaisilla oksilla karjan keväällä ulos laitumelle – oksilla uskottiin olevan onnea tuova merkitys. (Ojanen 2007, 56.)

Pääsiäisenä syödään perinteisesti supisuomalaista määmiä, jonka perusteella pitkäperjantaita on kutsuttu myös määmpipäiväksi. Pääsiäisenä värjätään myös munia ja herkutellaan suklaamunilla. Munat liittyvät pääsiäiseen keltaisen värisen keltuaisensa puolesta sekä vertauskuvallisen uuden alun syntymisen vuoksi. Lisäksi munien uskottiin edistävän linnunpesien löytämisonnea, sillä linnunmunat olivat aikoinaan yksi tärkeimmistä ravinnonlähteistä. (Jokipaltio 2003, 61.)

Pääsiäiseen liitetään usein eläimistä myös jänis, joka on hedelmällisyyden vertauskuva. Avoimin silmin nukkuva jänis kuvastaa myös Jeesusta, joka ei vaipunut ikuisen kuolon uneen. Saksasta levinnyt satuhahmo munia munivasta pääsiäispupusta saapui Suomeen 1900-luvulla. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2016.)

- Venäjällä kirkolliset juhlapäivät nimettiin virallisiksi juhlapäiviksi Neuvostoliiton hajotua vuonna 1991. Ortodoksisuus on osa venäläistä kulttuuria ja monelle myös elämäntapa. Pääsiäinen on ortodoksien vuoden suurin juhla ja sitä vietetään Jeesuksen ylösnousemisen kunniaksi. Pääsiäiseen valmistaudutaan koko vuosi, ja odotus huipentuu laskiaisesta alkavalla seitsemän viikon suurpaastolla. (Mobed 2016.) Virpominen, erilaiset jumalanpalvelukset, munien maalaaminen sekä pääsiäisyön risti-saattokulkue kirkon ympäri liittyvät olennaisesti ortodoksien perinteisiin pääsiäisen-viettotapoihin. Pääsiäispäivänä syödään kauniisti katetussa juhlapöydässä perinteisiä herkkuja kuten lampaanlihaa, kulitsaa, pashaa, kananmunia. (Korolainen & Tuusto 2014, 59.)

HUHTIKUU

- 1.4. on aprillipäivä eli hassuttelupäivä, jolloin on lupa narrata toisia harmittomasti ja hauskaasti. Saadessaan henkilön uskomaan narrausta on tapana lorutella iloisesti ”Aprillia, aprillia, syö silliä, juo kuravettä päälle”. Perinne on satoja vuosia vanha ja tunnetaan ympäri maailmaa. (Korolainen & Tulusto 2014, 62.) Päiväkodeissa päivää voi viettää väärinpäin -päivänä, toimien lasten kanssa yhdessä päinvastaisesti totuttuun tapaan nähden.
- 8.4. on romanien kansallispäivä, jota on vietetty 1990-luvulta lähtien, mutta kalenteriin se on kirjattu vasta 2014. Romaneilla ei ole omaa valtiota, vaan he ovat jakautuneet ympäri maailmaa. Heillä on oma kansallislaulu, kansallispäivä, kieli, pukeutumisperinne sekä monia perinteitä kunnioittavia tapoja. Romaneja on Suomessa noin 10 000. (Korolainen & Tulusto 2014, 64.)
- 9.4. vietetään Mikael Agricolan päivää ja myös Suomen kielen päivää, sillä Agricola on kääntänyt ensimmäisen suomenkielisen kirja, raamatun. Hän kirjoitti myös ensimmäisen suomenkielisen kirjan ABC-kirjan, jonka avulla suomalaiset oppivat lukemaan ja kirjoittamaan omalla kielellään. Mikael Agricola on keksinyt myös runsaasti sanoja Suomen kieleen. (Korolainen & Tulusto 2014, 66.)
- 23.4. on kirjan ja ruusun päivä, jonka YK:n sivistysjärjestö Unesco on nimennyt kansainväliseksi maailman kirjapäiväksi vuonna 1995. Teemapäivän avulla halutaan muistuttaa lukemisen ja kirjojen katselun tärkeydestä sekä kirjoittajan tekijänoikeuksista. Alun perin teemapäivän tarkoitus on ollut tuottaa jaettavaa iloa kirjan ja ruusun avulla. (Korolainen & Tulusto 2014, 68.)
- 23.4. on vietetty lastenpäivää Turkissa vuodesta 1920 lähtien. Lapset leikkivät perinteisesti presidentti-hallitusleikkiä sekä nauttivat erilaisista esiintymisistä juhlissa. Juhla on kalenterissa vuosittain pysyvällä paikalla (Marin 2012, 16). Lastenpäivän voi leikkiä myös turkkilaista perinneleikkiä pukeutumalla silmät suljetuina/peitettyinä. Ensimmäiseksi pukeutunut on voittaja. (Kotka 2007, 91.)

- 23.4. on juhlistettu Turkin itsenäisyyspäivää vuodesta 1923 lähtien (Marin 2012, 16).
- 27.4. vietetään kansallista veteraanipäivää, jolloin muistetaan kaikkia Suomea sodassa puolustaneita. Vuosipäivä on nimetty Lapin sodan päättymispäivän mukaan (27.4.1945). Päivän kunniaksi järjestetään juhlatilaisuuksia sekä vierailuja palvelukodeissa. Teemapäivällä halutaan muistuttaa rauhan merkityksestä. (Korolainen & Tulusto 2014, 70.)

TOUKOKUU

- 1.5. juhlietaan vappua, suomalaisen työn päivää, jota vietetään myös ympäri maailmaa. Siitä on muodostunut iloinen karnevaalitapahtuma omilla perinteisillä kosteillaan, herkuillaan ja tavoillaan. (Korolainen & Tulusto 2014, 72.)

Elimäkeläisen sananlaskun mukaan

*Kun on kylmä vappu,
tulee lämmin kesä;
kun on lämmin vappu,
tulee kylmä kesä.*
(Koivula 2000a. 9.)

- 9.5. on Eurooppa-päivä, jolla halutaan korostaa 28 maan yhteyttä, Euroopan unionia. Suomesta tuli jäsenvaltio vuonna 1995. Päivän kunniaksi päiväkodissa voisi järjestää EU-maiden lippuihin liittyviä väritystehtäviä ja askartelua, sekä erilaisiin

kulttuureihin tutustumista laulujen, musiikin sekä pienten syötävien avulla. (Korolainen & Tulusto 2014, 74.)

- Toukokuun toisena sunnuntaina vietetään äitienpäivää, jolloin äidille tarjotaan aamukahvit ja täytekakku sänkyyn. Lapset antavat äidille itse askartelemansa kortin ja lahjan.

- 12.5. vietetään Johan Vilhelm Snellmanin päivää, suomalaisuuden päivää. Snellman on edistänyt suomen kielen asemaa kääntäen kirjallisuutta suomeksi sekä kirjoittaen kirjoja suomen kielellä. Hän on ollut vaikuttamassa siihen, että Suomi sai aikoinaan oman rahan, markan. (Jokipaltio 2007, 71.)
Lasten kanssa voi askarrella kolikoita asettamalla piirustuspaperin alle kolikon ja värittämällä harmaalla väriliidulla paperin päältä. Lopuksi rahat leikataan. Seteleitä voi piirtää itse leikkiraha -mallin mukaan.

- Toukokuun kolmas sunnuntai on sodassa kaatuneiden eli sankarivainajien muistopäivä. (Korolainen & Tulusto 2014, 82.)

- 18. 5. on Erkin päivä, johon liittyy runsaasti sääennusteita sananlaskujen muodossa tulevalle kesälle.

*”Kylmä Erkki, hyvä merkki,
lämmän Erkki, paha merkki.”*
(Jokipaltio 2007, 73.)

- 18.5. on kansainvälinen museopäivä, jonka vietto on saanut alkunsa 1970-luvulla ICOM:in eli kansainvälisen museoneuvoston aloitteesta. Museo sanana tarkoittaa tieteen ja taiteen jumalattarille pyhitettyä paikkaa. Museoissa voi muistella ja tutkia menneen ajan elämää. (Korolainen & Tulusto 2014, 83.)

- 19.5. Turkkilaiset viettävät nuorten ja urheilun päivää (Marin 2012, 16). Päiväkodissa voisi järjestää päivän kunniaksi olympialaiset tai koko perheen liikunnallisen pihaseikkailu-tapahtuman.
- 40 päivää pääsiäisen jälkeen sijoittuu helatorstai, joka on virallinen pyhäpäivä useimmissa maissa. Sitä vietetään Jeesuksen taivaaseen astumisen kunniaksi. (Korolainen & Tulusto 2014, 87.)
- 50 päivää pääsiäisen jälkeen joko toukokuun lopussa tai kesäkuun alussa vietetään helluntaita. Juhlan alkuperäinen merkitys pohjautuu opetuslapsien kokemukseen Pyhästä Hengestä, jonka avulla he levittivät kristillistä sanomaa. Helluntaita sanotaankin kristillisen kirkon syntymäpäiväksi. Perinteiden mukaan helluntain sään enteilee tulevan kesän säitä; jos esimerkiksi aurinko paistaa helluntaina, on aurinkois-ta koko kesän. Jos taas helluntaina sataa, tulee olemaan sateista joka sunnuntai juhannukseen asti. (Korolainen & Tulusto 2014, 87.)

KESÄKUU

-
 4.6. vietetään puolustusvoimien lippujuhlaa eli armeijan juhlapäivää. Samana päivänä on myös marsalkka Mannerheimin syntymäpäivä. Puolustusvoimien kunniamarssi, Porilaisten marssi, soi juhlan kunniaksi ja jossain päin Suomea voi nähdä sotilasparaatin, joka esittelee puolustusvoimien kalustoa ja miehistöä. (Korolainen & Tulusto 2014, 94.)
- 5.6. on maailman ympäristöpäivä, joka on nimetty YK:n ympäristökokouksessa julkaistun ympäristöohjelman mukaan, joka edistää luonnonvarojen säästämistä ja kestäväää kehitystä. (Korolainen & Tulusto 2014, 95.) Teemaan liittyen päiväkodilla voisi järjestää pihakirpputori yhteistyössä vanhempien kanssa.
- Juhannusta edeltävä sunnuntai on luonnon kukkien päivä, jonka pääjärjestäjä on Suomen luonnonsuojeluliitto yhdessä kasvatus-, opetus- ja luontojärjestöjen kanssa. Teemapäivän avulla halutaan tarjota kukkien ja kasvien tuntemusta sekä yhteisiä luontoelämyksiä kaiken ikäisille. Lisäksi vuosittain valitaan tietty nimikkokukka. (Korolainen & Tulusto 2014, 100.)
-
 20.6.–26.6. välille osuvana lauantaina juhlistetaan keskikesän juhlaa eli juhannusta, mittumaaria. Se on vanha juhla, jota on aikojen alussa vietetty hyvän sadon saamiseksi ja johon on liittynyt runsaasti perinteitä. Juhannukseen on valmistauduttu kodin suursiivouksilla, porrasielien juhannuskoivuilla, saunomisella, kukkaseppeleillä, juhannustaiioilla sekä pahoja henkiä karkottavilla juhannuskokoilla. Juhannus on myös Suomen lipun päivä ja lippua pidetäänkin salossa yön yli. Samaa aikaan juhannuksen kanssa osuu myös kesäpäivän seisaus, jolloin päivä on pisimmillään. Juhannuksen nimi tulee Johannes Kastajan nimestä, sillä juhannuksena on hänen syntymäpäivänsä. (Korolainen & Tulusto 2014, 103.)

- 24.6. on virolainen juhannus eli Jaanipäev. Se on virolaisten merkityksellisin juhla joulun lisäksi. He viettävät juhannusta suomalaisten tapaan veden äärellä juhannuskokkoja polttaen. Virolaisille omintakeinen perinne on tulen yli hyppiminen, jonka uskotaan karkoittavan pahat henget ja tuovan onnea ja rikkautta. Luonnosta etsitään myös taikavoimia antavia kukkivia sananjalkoja ja kiiltomatoja. Juhannuksena vietetään myös vapaussodan muistopäivää sekä Viron itsenäisyyspäivää kokon ympärillä tanssien sekä kisailen köydenvedossa ja kädenväännössä. (Kotka 2007, 73.)

Lasten kanssa lähestyvää juhannusta voi juhlia valmistamalla pihalle maja, jossa nautitaan lauluhetkeä ja herkutellaan letuilla.

HEINÄKUUKU

- 6.7. juhlitaan runoilija Eino Leinon (1878–1926) merkkipäivää, runon ja suven päivää. Leino on kirjoittanut luonto- ja rakkausrunoja, joista on tehty myös lauluja kuten Lapin kesä ja Nocturne. Lisäksi Leino on kirjoittanut noin 80 teosta, joihin kuuluu näytelmiä, romaaneja ja tietokirjoja. (Korolainen & Tulusto 2014, 110–111.)
- 18.–24.7. vietetään naistenviikkoa eli akkain viikkoa, jolloin seitsemänä päivänä peräkkäin on naisten nimipäivä. Vanhan uskomuksen mukaan naisten viikolla sataa joka päivä. (Korolainen & Tulusto 2014, 113.)
- 25.7. on Jaakon päivä, jolloin Jaakon uskotaan heittävän kylmän kiven veteen ja uimavesien jäähtyvän sen myötä. Uskomus pohjautuu apostoli Jaakobin pyhiinvaellusmatkan tapahtumista, jolloin hän heitti ison kiven vapautuakseen pahojen tekojensa taakasta. (Korolainen & Tulusto 2014, 114.)
- 27.7. on nimetty unikeon päiväksi. Se joka herää viimeisenä, on unikeko ja uskomuksen mukaan häntä väsyttää seuraavaan unikeon päivään asti. Toiset voivat herättää unikeon myös Jaakko kulta -laululla, huudoilla ja kukkasilla. Kristinuskossa unikeon päivä juontaa juurensa seitsemän kristityn miehen tarinasta, jotka joutuivat uskon vuoksi vainotuiksi ja nukkuivat 200 vuotta piilossa. Herättyään he saivat tunnustaa uskoaan vapaasti ja sen kunniaksi heräämispäivästä on tullut merkkipäivä. Ruotsissa ja monissa muissa maissa päivää kutsutaankin seitsemän nukkujan päiväksi. (Korolainen & Tulusto 2014, 115.)

ERI KULTTUURITAUSTAISTEN KALENTERIEN LIIKKUVAT JUHLAPYHÄT

- Islamilaisten Ramadan-kuukausi on kuukalenterin yhdeksäs kuukausi. Tarkka aika seurataan Mekkassa olevan uuden kuun sirpistä taivaalla. Silloin yli 12-vuotiaat noudattavat paastoa auringon noususta auringon laskuun islamilaisen maan auringon liikkeiden mukaan. Paasto opettaa kärsivällisyyteen ja muistuttaa nälkää näkevästä ihmisistä. Paaston aika päättyy `id al-fitr -juhlaan uuden kuunsirpin tullessa näkyville. Juhlinta kestää perinteisesti useita päiviä, jolloin suku ja ystävät kokoontuvat yhteen ja lapset saavat lahjoja, herkkuja ja ilmapalloja. Turkissa läheiset kokoontuvat suvun vanhimman luokse osoittaakseen kunniaa häntä kohtaan kunniaa sekä juhlimaan Ramadanin päättymistä. Ramadan on suurin juhla islamilaisessa kulttuurissa. Şeker bayramı eli sokerijuhla jatkaa paaston päättymisjuhlaa kolmella päivällä. (Teemahaastattelun aineistoa 2016). Ramadanin aikaan muslimeilla on tapana toivottaa *ramadan karim* eli hyvää ramadania (Korolainen & Tulusto 2014, 117).
- Muslimit juhlivat ramadanin päättymistä kolmen kuukauden kuluttua arabimaissa `id al adha -juhlan nimellä ja Turkissa kurban bayrami -juhlan nimellä (Teemahaastat-

telun aineistoa 2016). Juhla on pyhiinvaelluksen juhla, jota vietetään 10.–13. dhul hijja -kuuta. Se on kunnioitus Abrahamia kohtaan, joka uhrasi poikansa Jumalalle. Juhlan kunniaksi teurastetaan ja uhrataan neljänä päivänä lammas, josta valmistetaan ja syödään liharuokaa yhdessä suvun kanssa. Ennen uhrijuhlaa koteihin tehdään suursiivous. Uhrijuhlan aikaan on tapana auttaa köyhiä ja vähävaraisia. (Teemahaastattelun aineistoa 2016.)

Juhlan kunniaksi päiväkodissa voi leikkiä afganistanilaisella portinvartija-leikkiä. Leikkijät seisovat haarat levällään piirissä yhden lapsen yrittäessä vierittää palloa piirin keskeltä jonkun leikkijän jalkojen välistä. Onnistuessaan kulkurin paikka vaihtuu. Kulkureita voi olla useampikin samanaikaisesti. (Kotka 2007, 84.)

LÄHTEET

- Jokipaltio, J. 2003. Tik tak. Koululaisen ajantieto. Helsinki: Otava.
- Kalevalaseura. Saatavissa:
<http://www.kalevala175.net/sivu.php?n=p3ala&s=p3s3&s2=p1&k=p3&f=p1>
 [viitattu 6.5.2015].
- Koivula, K. 2000a. Kipinöitä kesään. Ohjaajan kirja. Tampere: Programmes Kirsi Koivula & co.
- Koivula, K. 2000b. Säpinää syksyyn. Ohjaajan kirja. Tampere: Programmes Kirsi Koivula & co.
- Korolainen, T. & Tulusto, R. 2014. Lasten oma vuosikirja. Helsinki: Lasten Keskus.
- Kotka, R. 2007. Kaiken maailman juhlat. Juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille. Kärkölä: Kustannus Oy Pieni Karhu.
- Linnala, M. 2016. Piirroskuvat. Mikkeli.
- Marin, A. 2012. Turkki. Lastenkirja -sarja. Euroopan Unioni: UNI press.
- Mobed, Monikulttuurisen pedagogiikan sivusto. Saatavissa:
<http://neba.finlit.fi/tietopalvelu/juhlat/paasiainen/janis.htm> [viitattu 11.2.2016].
- Ojanen, V. 2007. Laskiaisesta luttuun. Perinteitä ja puuhaa. Helsinki: Kirjapaja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS). 2016. Vuotuisjuhlat. Pääsiäinen. Saatavissa: <http://neba.finlit.fi/tietopalvelu/juhlat/paasiainen/janis.htm> [viitattu 14.2.2016].
- Suomen YK -liitto. Päivitetty 21.10.2015. Saatavissa:
<http://www.ykliitto.fi/node/1696> [viitattu 21.2.2016].
- Teemahaastatteluaineistoa. Kolme eri kulttuuritaustaa edustavaa lapsen huoltajaa. 10.12.2015–21.01.2016. Kouvola: Haanojan päiväkot.
- Tähtitieteellinen yhdistys URSA. Saatavissa:
<http://neba.finlit.fi/tietopalvelu/juhlat/paasiainen/janis.htm> [viitattu 6.5.2015].
- Vilkuna, K. 1998. Vuotuinen ajantieto. 21. painos. Keuruu: Otava.
- Unicef. Saatavissa: <http://neba.finlit.fi/tietopalvelu/juhlat/paasiainen/janis.htm>
 [viitattu 6.5.2015].

USKOT -foorumi ry. Uskontojen yhteistyö Suomessa. Saatavissa:
<http://www.uskontokalenteri.fi/islamilaiset/> [viitattu 6.5.2015].